ԺԲ. ՏԱՐԻ 3539 (Ն. Տ.) 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1895 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 24 ՃԻՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1313 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դանեկան արժէք		130
» »	Վեցամսեայ	»	»	75
» »	Եռամսեայ	»	»	40
Օտար երկիրներու	Տարեկան	Ֆրանք		56
» »	Վեցամսեայ	»		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ		50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Յետեւեալ տան տպագրական մեքենաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԿԱՂԱՆԴԻ ԽԱՂԱԼԻՔ

Տարեգլխուն մօտ, երբ վաճառատուններն ու խանութները կը զարդարուին նուէրի յատուկ առարկաներով և ցուցափեղկերը իրարու հետ կը մրցին խաղալիկներու պէսպիսութիւններով, մանուկներու աշխարհին անձկագին ուրախութեան մէջ, տարեցներն ալ իրենց ուշադրութիւնը պահ մը այն կողմ կը դարձունեն, ընտրութիւն մը կատարելու հաճոյքին խառնելով՝ իրենց պատճառելիք անակնկալին առաջ բերելիք տպաւորութեան նախազգացումը: Իսկ այն տղաքները, որոնք՝ աղքատ կամ որբ՝ զրկուած են այդ յոյսէն. անոնց վրայ մտածողներ կա՞ն. Հաղուադէպ կերպով կը լսենք բարերարութեան այս ճիւղը նախաձեռնողներու անունները. և ատոր համար, կ'արժէ խօսիլ անոնց վրայ: Բարիզի քաղաքապետութիւնը վերջերս 25,000 ֆրանքի նուէր մը ստացեր է, որուն հասոյթը տարուէ տարի պիտի յատկացուի խաղալիկներու գնման, Խթման օրը աղքատ տղաքներու բաժնուելու համար: Այս ինքնաբուխ նուիրատուն, Գ. Վէնսան, ատենօք Վիքթոր Հիւկոյի տան մէջ ներկայ գտնուած էր երեկոյթի մը ուր բանաստեղծը իր շուրջը կը համախմբէր ծնողազուրկ մանուկներ. խրախճանքը կը ստանար խաղալիկ, խմորեղէն ու հագուստ: Այս տեսարանէն այնքան խորազդեցիկ յիշատակ մը պահած էր Գ. Վէնսան, որ մեռած ատենը գումար մը կտակեր է նոյն նպատակով:

Խթման իրիկունը, աղքատ տղաքներու յատուկ տօն մը սարքելու սովորութիւնը վաղուց հաստատուած էր Թշուառներու հեղինակին տանը մէջ: Ֆրանսայէն հեռու, կեռնսէյ գտնուած թուականին էր որ բանաստեղծը յղացաւ այդ վեհանձն գաղափարը. երբ հարուստ տղաքներ, ձեռքերնին խաղալիկներով լեցուն, անհուն բերկրութեան մէջ կը գտնուէին, ինք կը հրաւիրէր հարիւր աղքատ տղաքներ որոնք շլացած աչքերով կը դիտէին Ծնունդի ծառը և չքաւորներու պատրաստուած էր իրենց ի պատիւ: Վ. Հիւկոյի կինը անձամբ կը մեծարէր իր դեռատի հրաւիրեալները. ընթրիքէն ետք, Ծնունդի ծառին մոմերը կը վառուէին և խաղալիկներու բաշխումը տեղի կունենար. և մինչեւ առաւ, մէկ մէկ նուէր անոնց: Սրտայոյզ էր տեսարանը. կեանքի սեմին վրայ հազիւ ոտք կոխած՝ անոր դառնութիւններն ու դաժանութիւնները միայն ճանչցող տղաքներուն գոնէ փոքրիկ սփոփանք մը ընծայելը սիրելական մտածում մը եղաւ մեծ քերթողին որ այնքան գեղեցիկ էջեր գրած է մանուկներուն համար: Եւ օրինակն իր հետեւողները կ'ունենայ: Բաց ի Գ. Վէնսանի կտակէն, քանի մը տարիէ հետէ Բարիզի մէջ խաղալիկներ կը բաշխուին տղաքներու յատուկ պատսպարաններուն ու որբանոցներուն: Ուրիշներ դրամ կը բերեն, այդ մանկական տօներուն ի նպաստ: Բայց մասնակի կամ դիպուածական են այս նուիրատուութիւններ, և անբաւական՝ բոլոր աղքատ տղաքները հրճուեցնելու. արդէն եւ, բարերարութեան այս ձեւը հանրային հանդիսանք մը ստացած չէ դեռ, անոր յատուկ մարմին մը ու կեդրոնական մարմին մը հաստատելով ուր ամփոփուին բոլոր գումարները: Բայց կը սպասուի որ բարձր կարգի բարեգործներ այս տեսակ ազնիւ գործի մը գլուխ անցնին, ուշ կամ կանուխ:

Ահա այժմ կայ Ալզաս-Լօռէնցիներուն ընկերակցութիւնը որ ամէն տարի, տարեգլխուն մօտ, իր անդամներէն կը ստանայ դրամական նուէրներ կամ հանդերձեղէն, և իր շրջանակին պատկանող աղքատ տղաքներուն կը բաշխէ խաղալիկ, հագուստ, կօշիկ, ճերմակեղէն: 1871 ին հաստատուեցաւ այս ընկերակցութիւն. Ալզաս-Լօռէնէն Բարիզ գաղթած ընտանիքները չուզեցին որ իրենց զաւակներ զրկուին այն տօնէն զոր սովոր էին տօնել իրենց գիւղերուն մէջ. Ծննդավայրէն հեռու, հարկ էր որ նորէն բարձրանար Խթման ծառը, լուսաւոր ու նուէրներով բեռնաւորուած, ու պզտիկները չմոռնային իրենց հօրենական աւանդութիւնը: Եւ այնպէս ալ ըրին, չի մոռնալով հրաւիրել աղքատ Ալզաս-Լօռէնցիներուն տղաքները: Տրամութեան բառ մը կար ամենուն վրայ Ֆրանսացւոց մէջ այն տարիներուն մէջ. բայց մանկութիւնը իր ժպիտով կուգար փարատել զայն. այդ զուարթ մանկիկները յոյսը ու ապագան կը ներկայացունէին, և ծնողքներն՝ անոնց ի տես կը կազդուրուէին: Այդ թուականէն ի վեր, ընկերութիւնը չէ թերացած ոչ մէկ տարի այդ հանդէսը կատարելու:

Ֆրանսայի զանազան կողմերը, երախտագիտութիւնն ալ այս տեսակ նախաձեռնութիւններ կունենայ երբեմն: Անցեալ տարի, Մոնբէլիէի ուսանողներն ուզեցին իրենց ամավերջի հանդէսին մասնակից ընել աղքատ տղաքներ: Անոնցմէ եօթը հարիւր հրաւիրած էին որոնց առջեւ հմայիչ թատրոն մը պարզուեցաւ. երգ, նուագածութիւն ու թատերական ներկայացում. յետոյ, յանկարծ, Ծնունդի ծառ մը երեւան բերին որ շլացուց պզտիկները, մանաւանդ երբ մէկ մէկ նուէր ստացան: Հաւանական է որ Մոնբէլիէի ուսանողներն այս տարի ալ կրկնեն նոյն բանը և այս սովորութիւն տարածուի նաեւ ուրիշ համալսարաններու և բարձրագոյն վարժարաններու մէջ: Ֆրանսական թերթերը կը շեշտեն այս առթիւ, թէ այս մերձեցումը պիտի նպաստէ տեւական համակրութիւն մը առաջ բերելու՝ եթէ ոչ հարուստ, գոնէ բարեկեցիկ պատանիներուն և աղքատ տղաքներուն միջեւ, լաւ յիշատակ մը ձգելով անոնց սրտին մէջ: Եւ ահա, այս կերպով, խելացի բարեգործութիւնը կրնայ ոչ միայն թշուառութիւններ ամոքել, այլ և ուրախութեան ճառագայթ մը սփռել կեանքի տրամութիւններուն վրայ, շատ կանուխէն:

Ընկեցիկ, որբ կամ աղքատ տղաքները պատսպարելու, սնուցանելու, դաստիարակելու նպատակով շատ մը նուիրատուութիւններ կըլլան ի Ֆրանսա. Հիմակ, պէտքը կը զգացուի նաեւ անոնց միացունել՝ թշուառ մանկութիւնը զբօսցունելու, քիչ մը զուարթացունելու միջոցներ ալ, որպէս զի կանուխէն չի խամրի ու չի դառնանայ հեգ պզտիկներուն սիրտը:

Կաղանդի կամ Խթման առթիւ աղքատ տղաքներուն խաղալիկներու և ընծաներու բաշխումը՝ նախաքայլն է այդ ճամբուն:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ

ԱՌ ՍԱՄՈՒԷԼ ԵՐԷՑ

Սիրելի երէց,

Արեւելքի միջոցով կրօնական յօդուածներ կուղղէք ժողովուրդին: Ձեր այս ջանքը գովելի է: Երանի՜ թէ հայ թերթերու մէջ կարող գրիչներէ արտադրուած կրօնական հիւթեղ յօդուածներ սիրով կարդալու հաճոյքը վայելէինք, փոխան կարգ մը յօդուածներու որոնք տեղն տեղն կերեւին հրապարակի վրայ և մեր պարկեշտ ժողովուրդին բարքը ապականելու միայն կը ծառայեն:

Սակայն ներեցէք որ բան մը խնդրեմ ձեզմէ: Աստուածաշունչէն և եկեղեցիէն հայերէն վկայութեան բերուած համարները աշխարհիկ լեզուի փոխել: Ժողովուրդը գրաբարէն բան մը չի հասկնար: Ցաւակցութիւնը կը պահանջէ որ մեր ունկնդիրներուն ու ընթերցողներուն բառարանն ու քերականութիւնը գործածենք. եթէ գործածենք ժողովուրդին անծանօթ բառեր ու ձեւեր, ատոնց նշանակութիւնները պէտք է որ գէթ կռահուին անոնցմէ կամ բացատրուին մեզմէ: Վստահ ըլլանք որ Քրիստոս ալ եթէ այսօր յայտնուէր մեր մէջ և խօսէր մեզի՝ այսպէս պիտի ընէր: Իր աստուածային հին հին խորհուրդները պիտի հաղորդէր մեզի մեր նոր լեզուով: Ձի ի՞նչու համար գործածել լեզու մը որ ժողովուրդին առջեւ լեզուի պաշտօն կատարելու կարող չէ այլ եւս: Լեզու մը կը գործածենք մեր զգացումներն ու խորհուրդները ուրիշին հաղորդելու համար, եթէ ատի մեր զգացումն ու խորհուրդը ծածկելու միայն պիտի ծառայէ, լաւ այն է որ լռենք: Իմ փոքրիկ զաւկիս հետ աղօթ-եմ չինարէն խօսելու. աս աղէկ, թէ որ նպատակս զայն զուարճացնել է. իսկ եթէ կուզեմ բան մը հասկցնել անոր, անոր բառերը գործածելու չափ պարտիմ վիջանիլ: Աշխարհաբար խօսելով հասկցուած ըլլալու պատիւը մեզի՞ պահենք, և գրաբար խօսելով չի հասկցուած ըլլալու անպատեհութիւնը Քրիստոսի, Եսայիին ու Սողոմոնի՞ն թողունք:

Ուրեմն՝ աշխարհաբար, միշտ աշխարհաբար, ամէն տեղ աշխարհաբար, այն ալ ճոխացած՝ գրաբարի և գաւառաբարբառներու անհուն ու պատուական գանձերով:

ԴԻՍԱՐ

ՀԱՍԳԻՒՂԷՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Հասգիւղի հրկիզեալները հրճուանքի մէջ են. այս ձմեռ պիտի տեսնեն իրենց այրած տուներուն տեղ ուրիշ տնիկներ, որոնք կերպով մը պիտի շէնցունեն հրդեհին թողած տրամագին ամայութիւնը Զբօսալճի բարձունքին վրայ: Տնտեսական խորհուրդը վերջնական յատակագիծը պատրաստեց այս մասին, և կիրակի օրը երկու ճարտարապետներ ղրկեց Հասգիւղի Թաղական խորհուրդին, որպէս զի այս վերջինը իր հսկողութեան ներքեւ չափել տայ հրկիզեալ գետինը:

Ընդամէնը քառասուն տնիկներ պիտի կառուցուին միեւնոյն ձեւով և միեւնոյն մեծութեամբ. Հանգանակեալ գումարին համեմատ, ամէն մէկ տնակի համար տասը ոսկի պիտի ծախսուի. Այս մասին ճարտարապետներուն կարծիքը տարբեր է. կ'ըսեն թէ չորս հարիւր յիսուն ոսկիով ոչ միայն անկարելի է այդչափ բնակարաններ շինել, հապա նոյն իսկ վեց հարիւր ոսկին ալ չպիտի բաւէ, խնայողական ամեն կարելի միջոցներ ձեռք առնելով հանդերձ: Ճշմարտութիւնը խոստովանիլ չէ՞ քիչ մը, յիշել հօս թէ այդ գումարը աւանդապահին քովէն ետ առնելով՝ փոքր զրկանք մը եղաւ անոնց որոց ի նպաստ ժողվուած էր. մինչեւ հիմակ գոնէ տասներեք քան ոսկիի տոկոս մը եւս գոյացած կ'ըլլար ու հետեւապէս մէկ երկու բնակարան աւելի կը շինուէին:

Խնդիրը այն է որ գետինները չափուելէն, հիմերը դրուելէն ու թերեւս շէնքերուն մէկ մասը աւարտած ըլլալէն յետոյ ի՞նչ պիտի պատահի եթէ հանգանակեալ գումարը սպառի, անոնց ամբողջ կառուցումը ո՞վ պիտի երաշխաւորէ: Թող որ, տնտեսական խորհուրդը քիչ մը աւելի շուտ շարժելու և վերջնական որոշումը տալու էր որպէս զի ձմեռը վրայ չհասած այդ աղքատիկ բնակարաններ արդէն լմնցած ու պատրաստ ըլլային պատսպարան ընծայելու խեղճ հրկիզեալներուն որոնք աստին անդին սփռուած անորոշ և անյոյսուն վիճակ մ'ունին: Բայց հիմակ որ ուրիշ ընելիք չէ մնացած եթէ ոչ շինութեանց սկիզբ, տեղը չէ՞ հարցունել թէ ստակին պակսութեան պարագային մէջ—և ասիկա անվրիպելի է — ի՞նչ պիտի ըլլան այդ կիսաւարտ տնիկները, ո՞վ պիտի լրացնէ զանոնք: Արդեօք տնտեսական խորհուրդը գովելի նախատեսութեամբ մը յաւելուածական հանգանակութեա՞ն մը եւս ձեռնարկած է կամ պիտի ձեռնարկէ, որպէս մասնաւորապէս այս գործ անկատար չմնալու համար: Եթէ այսպէս է, բանիլ չի մնար մեզ. բայց հակառակ պարագային մէջ ուշադրութեան կը հրաւիրենք այն ցաւալի յուսախաբութիւնը որուն պիտի ենթարկուին չքաւոր ու ցրտահարուած հրկիզեալները՝ իրենց կարծեցեալ տուներուն կմախքներուն հանդէպ: Ազգային սիրտը ծակող այս պարագան սոսկ մանաւանդ կսկծալի է որովհետեւ բարեգործութեան սկիզբն անոր զգացած հրճուանքը աւելի կը դառնացնէ զայն: Այս երեւոյթին տակ ողորմածութիւնը հիմնովին կը կորսնցունէ իր ամոքիչ և սփոփարար հանգամանքը:

Կը կրկնենք սակայն որ ասոնք հաւանական ենթադրութիւններ են լոկ, և մենք բնաւ չենք ուզեր վանել այն համոզումը թէ Տնտեսական Խորհուրդը շինութիւններն սկսելէ ետք որոշեալ պայմանաժամու մը մէջ աւարտելով այդ խոնարհ տնիկները՝ զանոնք պիտի յանձնէ իրենց տէրերուն, անհուն սփոփանք տալով անոնց և սրտաբուխ աղօթքներ խլելով իրենց բարերարներուն նկատմամբ:

Եւ այդ քառասուն նոր նոր տնիկներուն ներկայութիւնը Զբօսալճի այն օդասուն և բարձրահայեաց դիրքին վրայ հրապոյր մը պիտի ըլլայ անշուշտ միւս բարեկեցիկ հրկիզեալներուն, որոնք եւս պիտի ուզեն շէնցունել իրենց նախկին բնակավայրը, ու այսպէս քիչ ժամանակի մէջ Հասգիւղցիք պիտի տեսնեն իրենց թաղին մէկ կարեւոր մասին վերականգնումը:

* * *

Մեր ազգասէր ընկերութիւնը կարծես բարի նախանձ մը ունեցաւ երբ լսեց Բերայի և այլ տեղերու բարեգործական այս մարմիններուն վերակազմութիւնը: Բաւական ատենէ ի վեր խնամակալութիւնը թոյլ վիճակ մը ստացած էր. անդամներէն շատերը զանազան պատրուակներով հեռացեր էին՝ բոլոր հոգն ու աշխատանքը ձգելով մէկ կամ երկու անձերու վրայ, որոնք չկարենալով յառաջ տանիլ գործը: Այժմ նոր անձերու հրաւէր կարդալով, անդամներուն թիւը բազմապատկեցին: Նորակազմ խնամակալութիւնը լաւ տրամադրութիւններ ունի՝ թաղին աղքատներուն վիճակը աւելի բարւոք և ապահով դիրքի մը մէջ դնելու համար: Ընկերութեան պահեստի գումարը որ ութսուն ոսկիի մօտ է, օգտակարապէս շահագործելու համար՝ մտադիր են երեք չորս կալուածներ շինելու, որոնց համար քիչ ծախք երթայ և համեմատապէս աւելի եկամուտ ձեռք բերուի:

* * *

Երբ Հասգիւղի հրկիզեալներուն և աղքատներուն վիճակը բարւոքելու համար այսչափ ջանքեր կ'ըլլան, ոչ ոք կը հարցնէ թէ աղջիկներու Գալֆաեան Որբանոցն ի՞նչ կացութեան մէջ կը գտնուի: Ինչո՞վ կրնայ բացատրուիլ և արդարանալ այս սառն անտարբերութիւնը հաստատութեան մը նկատմամբ որ մեր ազգային բարեգործական առաջին հաստատութիւնն եղող ազգ. հիւանդանոցէն անմիջապէս ետքը կուգայ: Մասնաւոր խնամակալութիւն մը կայ որ իր ամենօրեայ հոգածութեան առարկայ ըրած է հիւանդանոցը, լրագրութիւնը մօտէն կը հսկէ անոր վրայ և ամեն ջանք կը թափէ որ միշտ աւելի լաւագոյն վիճակի մը վերածուի այն, ու բարեգործական նուէրները ամեն կողմէ կը տեղան հոն:

Արդ, Գալֆաեան Որբանոցը բոլոր այս բարիքներէն միանգամայն զրկուած է: Խնամակալ մարմին մը չկայ որ երբեմն երթայ աչքէ անցունէ զայն, քօղարկեալ մայրապետը թէ՛ բարոյապէս թէ նիւթապէս, ներքին գործերու կանոնաւորութեան հսկէ, որբուհիներուն լաւ սնուցանութեանը եւ առողջապահական անհրաժեշտ պայմաններուն մէջ պահուիլը ստուգէ: Ասոնց եւ ոչ մէկը կ'ըլլայ: Վերջապէս մեր մէջ նմանօրինակ հաստատութիւնները այնքան բազմաթիւ չեն որ յիշեալ որբանոցը այսքան լքուած վիճակի մը մատնուի:

Եւ այսօր, ցաւ է խոստովանիլ, լուսահոգի Սրբուհի մայրապետին ազգին թողած այս եզական հաստատութիւն բացարձակ չքաւորութեամբ կը տառապի: Ձմեռը եկաւ, ցուրտերն սկսան խածնել մեր մարմինը, ու հեք որբուհիները ոչ շնորհքով հագնելիք ունին, և ոչ ալ, առա՛ղ տաքնալու համար ածուխ: Ցաւով կիմացուի թէ ասկէց քանի մը օր առաջուան ցուրտերուն, որբուհիներէն շատերը ցերեկն ալ դուրս չեն ելեր իրենց անկողնէն՝ չմսելու համար, ու ի չգոյէ ածուխի: Եւ ասոնց վրայ աւելցուր նաեւ սնունդի պակսութիւն: Որբանոցն այցելող մը պիտի տեսնէ թէ բոլոր որբուհիներն ալ հաւասարապէս աժգոյն են և ազազուն. ու շատեր ստամոքսի անհանգստութենէ կը տառապին:

Այս վշտալի իրողութեան հանդէպ շուտափոյթ տնօրինութիւն մը հարկ չէ՞: Ժամանակը չէ՞ որ ազգային ձեռնհաս մարմինը հաճի իր ուշադրութիւնը դարձունել որբանոցին վրայ և խնամակալութիւն մը կամ քննիչ մասնախումբ մը կազմելով հոն ղրկէ՝ հաստատութիւնն իր բոլոր մանրամասնութիւններովը աչքէ անցընելու և մէկուկէս երկու տարուան միջոցին գոյացած երեք հարիւր յիսուն ոսկիի չափ պարտքին պատճառները քննելէ հասկնալէ յետոյ՝ հարկ եղած դարմաններն ի գործ դնել տալու համար:

Մէկ խօսքով Որբանոցը հիմնական բարենորոգման կարօտ է, և որչափ կարելի է շատ կարճ ժամանակի մէջ: Լաւագոյն չէ՞ շարիքը չմեծցած՝ անդարմանելի հանգամանք մը չառած մէջտեղէն վերցունել:

ՍՐՈՒԱՆԴ

ՍԻՐԱՏԻՆ ՏՌԱՄ

Ողբերգական սիրոյ դէպք մը կը ծանուցուի Պերլինէ: Պ. Սերրի, առեւտրական ներկայացուցիչ մը, կամուսնանար մանկամարդ աղջկան մը հետ որ ծնողաց ընդդիմանք վրայ յանձն առած էր կարգուիլ այդ մարդուն հետ: Մանկամարդ աղջիկը ճարտարապետ մը կը սիրէր Ժօած Գիլժէ անուն, և երբեք չէր դադրած անոր վրայ մտածելէ: Սերրի ընտանիքը դժբախտ եղաւ, թէեւ կինը սիրուն տղայ մը աշխարհք բերաւ: Այս օրերս ամուսինը դարձաւ ուղեւորութենէ մը զոր կատարած էր ի Լայբցիկ և տանը դուռը գոց գտաւ: Կողպարար մը կանչուեցաւ: Ննջասենեակին մէջ գտնուեցան տիկին Սերրի, իր զաւակն և Ժօած Գիլժէի մարմինները: Մայրն ու զաւակն անկողնի մը մէջ կը գտնուէին, Գիլժէ ուրիշ անկողնի մը մէջ: Սաստիկ թոյն մը տրուած էր տղուն. յետոյ երկու սիրահարներն ալ ինքզինքնին թունաւորած էին: Սեղանին վրայ նամակ մը կը գտնուէր ամուսնոյն ուղղուած և սա խօսքերը կը պարունակէր. «Իմ հաւատարիմ Ժօած չէ կրնար ապրիլ առանց ինծի և իմ ճակատագրիս վիճակակից կ'ըլլայ: Երկու ծրար թոյն պիտի գտնէք նամակիս հետ: Եթէ ուզէք մեզ հետեւիլ, մէկուն մի ցուցունէք զանոնք, պիտի առնեմ ձեռուընուդ: Չեմ կրնար բաժնուիլ իմ Տիտիէս և հետս կ'առնեմ Պերթա»: Ծրարին մօտ կը գտնուէին ոսկեդրամ 60 մարք և երկու թոյները, զորս տան գտնուածը գաղտնապէս առնելով թաղին ոստիկանապետին յանձնեց:

ՏԻՒՄԱՅԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Իր կտակին տրամադրութեան համեմատ, Տէմի-Մօնտի հեղինակը երեք միլիոն ֆրանք կը թողու որուն եկամուտը իր կնոջ յատկացուած է, իսկ չոր սեփականութիւնը երկու աղջիկներուն կ'իյնայ:

Մասնաւոր կտակներուն մէջ Ալեքսանդր Տիւմա իր մատենադարանն ու իր ժամացոյցը կը թողու Թուանը, դեռատի Լիբմանին:

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (15)

ԲԻԷՌ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

Հրաւիրեալները բաւական բազմաթիւ էին, երիտասարդն, որչափ ալ սիրահար, չէր համարձակած կանուխ գալ և այսպէս ցոյց տալ իր անհամբերութիւնը: Շառլ, որ իր բարեկամին առաջնորդն էր եղած, Մաքսիմը ներկայացուց Պ. տը Լօնբրէի: Ալիս իր մեծ հօր քովն էր: Տեսնելով երիտասարդ ուսանողը, ճանչցաւ իր մէկ վայրկենի քավալիէն, և սարսռաց:

Այս շարժումը, որքան ալ աննշմարելի, Պօնէօյի մարքիզը տեսած էր զայն, և յօնքերը պռստած: Գալով Մաքսիմին, յուզումէ դողահար, խոնարհած էր մանկամարդ աղջկան առջեւ, առանց խօսք մը արտասանել համարձակելու և նոյն իսկ նայելու անոր որ կը սարսռացնէր իր բոլոր էութիւնը: Երիտասարդին խռովումն անշուշտ նշմարեց Ալիս որ քիչ մը շիկնեցաւ, և յետոյ գունատեցաւ:

Շառլ փութաց տանիլ իր բարեկամը, ներկայացումը լմնալէն յետոյ: Գեղանի Մարիօնին զաւակը բոլորովին ցնորած էր. ինք որ սովորաբար շատախօս էր, միավանկերով կը խօսէր, անտարբեր աչքով մը նայելով բազմութեան որ կը լեցնէր լուսաւոր սրահներուն մէջ:

Մանկամարդ աղջկան ներկայացուիլը չէր բաւեր, պէտք էր խօսիլ անոր հետ. այս անգամ Մաքսիմ իր այս փափագը չի յայտնեց բարեկամին. բայց մարքիզը գուշակելով երիտասարդին մտադրութիւնը, և ուզելով ետ կեցնել զայն իր դիտաւորութենէն, ջանաց խաղասրահները քշել զանիկա:

—Ձէ, ըսաւ Մաքսիմ, այս գիշեր չեմ խաղար:

Եւ առանց խօսք մը աւելցնելու, թողուց Շառլին թեւն, և անյայտ եղաւ խումբերուն մէջ:

Տը Պօնէօյ խածաւ շրթներն, առանց սակայն համարձակելու ընդդիմանալ իր ընկերոջն արարքներուն:

Մաքսիմ խմբակէ խմբակ երթալով՝ հասած էր մինչեւ տանտիրուհին: Քանի մը վայրկեան կենալով զայն դիտելէ և աւելի գեղեցիկ գտնելէ յետոյ, մինչեւ իսկ սիրտ ըրաւ անոր մօտենալու և հետը խօսելու:

Ալիս տեսա՞ծ էր այդ երկչոտ սիրահարին գալը. Թերեւս: Սակայն չտեսնել ձեւացուց երիտասարդին ներկայութիւնն և շարունակեց զուարթօրէն պատասխանել իր հետ խօսողներուն: Կարգը Մաքսիմին եկաւ որ գրեթէ մինակ մնացած էր մանկամարդ աղջկան մօտ, այն շարժումներէ միայն շնորհիւ, որով խմբակները կը կազմուին ու կը ցրուին սրահի մը մէջ: Հոն ալ խեղճ երիտասարդին քաջութիւնը լքեց զինք. հազիւ կրցաւ քանի մը երկչոտ խօսքեր թոթովել: Բայց մանկամարդ աղջիկը կա՛մ արգահատանքով կամ ուրիշ ոեւէ պատճառով, իր խօսակցին շփոթութիւնը չտեսնել ձեւացնելով, ըսաւ զուարթ ձայնով մը.

—Կ'ընդունիմ, պարոն, երկրորդ վալսին ձեր հետ պիտի պարեմ:

Ուրիշներ վրայ հասնելով՝ ստիպեցին տիկին Մարիօնի որդին հեռանալու: Երիտասարդը, ցնորած, թոթովագին, խոյս տուաւ՝ ջանալով քիչ մը խելքը գլուխը բերել:

Անշուշտ ճանչցուած էր, և տարակոյս չկայ որ պուլվարին վրայ իր մատուցած ծառայութեան շնորհակալ ըլլալու համար էր որ այդ շնորհը կ'ըլլար իրեն:

Ի՞նչ թոթոված էր այդ մանկամարդ աղջկան առջեւ: Չէր գիտեր ամենեւին: Անշուշտ շատ միամիտ երեւցած ըլլալու էր, և սակայն այդ ահագին շնորհն եղած էր իրեն:

Քիչ քիչ խելքը գլուխն եկաւ. հրաւիրեալներու կոհակ մը զինք մղած ըլլալով դէպ այն սրահներն ուր թուղթ կը խաղային, իր բարեկամին հանդիպեցաւ:

—Ի՞նչ ըրիր, ըսաւ սա:

—Հիացած եմ. երջանկութիւնս կատարեալ է:

—Ի՞նչ ըսել կուզես:

—Խօսեցայ հետը:

—Ա՛հ: Եւ ի՞նչ պատասխանեց:

—Հրաւիրեց զիս որ իր հետ պարեմ:

—Ի՞նչ, հրաւիրե՞ց, կը սխալիս:

—Ոչ, ոչ, ինքն էր որ ըրաւ այդ առաջարկը զոր ընկալեալ կանոններ կը ստիպէին որ ես ընեմ:

—Տեսնենք, չեմ հասկնար, ըսաւ Շառլ թեթեւապէս պռստելով իր յօնքը:

—Օ՛հ, շատ պարզ է. զինքը տեսնել, հետը խօսիլ կուզէի, իրեն մօտեցայ, և չեմ գիտեր ի՞նչ թոթովեցի: Լսե՞ց զիս, հասկցա՞ւ. Գուշակեց թէ այն աստիճան յուզուած էի որ չէի կրնար միտքս ազատօրէն յայտնել: Անտարակոյս ինծի օգնութեան հասաւ՝ ընդունիլ ձեւացնելով այն առաջարկը թէ ես հետը պարել կուզէի, ինչ որ մաքէս անգամ չէի անցուներ, կամ մանաւանդ չէի համարձակեր:

—Շատ լաւ, շատ լաւ, քու երկչոտ երեւոյթիդ ներքեւ տակաւին շատ հրապուրիչ քավալիէ մը ես:

—Կը թողում քեզ, ըսաւ Մաքսիմ. երկրորդ վալսին համար է, և նուագախումբին նախերգանքը կը լսեմ:

Եւ առանց լսելու իր բարեկամին պատասխանն, անհետ եղաւ խմբակի մը ետին:

Շառլ յօնքերը պռստելով՝ դիտեց անոր հեռանալն և քանի մը անհասկնալի բառեր մրմռաց: Իսկ երիտասարդ ուսանողն աւելի բաղձացուած քան ակնկալուած երջանկութեամբ մը երջանիկ, յառաջացաւ դէպ Ալիս տը Լօնբրէ և այնքան շնորհալի կերպով տրուած արտօնութիւնը խնդրեց:

Մանկամարդ աղջիկն ոտքի ելաւ, բռնեց Մաքսիմին բազուկն որ քշեց տարաւ զայն պարողներուն մէջտեղ: Երկու երիտասարդները սաստիկ յուզուած էին. Նախ Ալիս խօսք առաւ:

—Շնորհակալ եմ ձեզ, պարոն, ըսաւ, այն ծառայութեան համար զոր հաճեցաք մատուցանել հօրքրոջս:

—Ա՛հ, օրիորդ, այդ դէպքին յիշատակը պահե՞ր էք:

—Միշտ կը յիշեմ մատուցուած ծառայութիւն մը:

—Այնքան գովեստի արժանի գո՞րծ մ'է որ շնորհակալ կ'ըլլաք:

—Երջանիկ կ'ըլլամ այնպէս նկատելով:

—Ցիրաւի շփոթած եմ, օրիորդ, բայց շատ երջանիկ՝ ձեր ուշադրութիւնն այն աստիճան գրաւելուս որ իմ մէկ արարքիս յիշատակը պահեր էք:

Վալսը դադրեցաւ, Մաքսիմ պարակցուհին տարաւ իր աթոռին: Ալիս ձեռքն երիտասարդին կարկառեց:

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ:

Այս մէկ բառին մէջ անանկ արտայայտութիւն մը կար որ գեղանի Մարիօնին զաւակը խորապէս յուզուեցաւ: Ամբողջ կամքին զօրութեանը պէտք ունեցաւ շրթներուն չտանելու համար փոքր ձեռքը զոր թեթեւապէս սեղմեց իրենինին մէջ: Խոնարհեցաւ իր պարակցուհիին առջեւ և փութաց հրաժեշտ առնել:

Այն գիշերը Մաքսիմ քիչ մը խենդեցաւ, բաշեց տարաւ իր բարեկամը, և մինչեւ տունն անոր ընկերացաւ: Ճամբան իր երջանկութիւնն յայտնեց անանկ գիտուն արտայայտութեամբ որ Պօնէօյի մարքիզին համբերութիւնն հատաւ:

—Լաւ, լաւ, յորեց, դեռ երիտասարդ ես. բոլոր կրակդ այս գիշերուընէ մի' թափեր:

Քիչ մը այս ցուրտ սրսկումին վրայ, հեռացաւ Մաքսիմէն որ իր տունը գնաց:

Լօնբրէ ապարանքին երեկոյթները նորոգուեցան, և գեղանի Մարիօնին զաւակը մէկ հատէն պակաս չմնաց: Պատահեցաւ ինչ որ պիտի պատահէր. վերջ մը երկու երիտասարդները խոստովանեցան իրարու թէ կը սիրեն մէկզմէկ:

Այն ատեն ուրիշ բան տեղի ունեցաւ. ընկերութեան առջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւնները բաւական չէին:

Առաջին անգամ մը մանկամարդ աղջիկը դուրս ելաւ հօրքրոջն հետ, և բնականաբար ճամբան հանդիպեցաւ Պ. Մաքսիմին որ իր մեծարանքներն երկու կիներուն մատուցանելէ ուրիշ բան չկրցաւ ընել: Պառաւը միտքը պահած էր Մօնմարդր պուլվառէն անցնելուն յիշատակը. շատ անգամներ իր եղբօրն երեկոյթներուն տեսած էր Մաքսիմի, և շատ սիրալիր երեւցած էր երիտասարդին նկատմամբ: Անիկա նուազ անտարբեր կ'երեւնար քան մեծ մասն այն անձանց որոց հետ կը խօսէր:

Այս հանդիպում ախորժելի միայն կրնար ըլլալ օրիորդ Ալիս տը Լօնբրէի և հօրքրոջը: Քիչ մը խօսակցեցան, թէեւ այս անգամ խճողում անցնիլ չի կար. Մաքսիմ պարտք սեպեց թեւն առնել պառաւը:

Օրիորդ տը Լօնբրէ յանկարծ պտոյտի սիրով համակուեցաւ, մեծ հայրն, որ կը պաշտէր զինք, շատ բնական կրնար գտնել այս դուրս ելլալու պէտքն. ուստի Ալիս ամեն օր հօրքրոջն հետ կ'ելլէր ապարանքէն, և անշուշտ Մաքսիմ եւս միեւնոյն սիրով համակուած էր, վասնզի ամեն օր նոյն տեղը կը հանդիպէր երկու շրջագայողներուն:

Բայց ասիկա ալ անբաւական թուեցաւ երկու երիտասարդներուն. երրորդի մը ներկայութեանը միայն կրնային տեսնուիլ, որ որչափ ալ բարեխոհ ըլլար, արգելք կ'ըլլար սիրահարներուն սրտազեղմանը: Սակայն այդ անուշ խօսակցութիւններուն մէջ սորված էին ճանչնալ զիրար:

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅ. 29/11 ԴԵԿՏ. 1895

Տնտեսական հարցեր

ԴԱՍԵՐ ՍԱԿԱՐԱՆԱՑ ՏԱԳՆԱՊԷՆ

1890ին Պէրինկի Տան ծանր սնանկութենէն ետքն, ամեն ոք իր տրամադրելի դրամը պահեց, վախցաւ գործածելու, այս կամ այն թուղթին վստահելու։ Բաւական ժամանակ անցաւ մինչեւ որ խախտած վստահութիւնը քաջալերուեցաւ նորէն մեծ գործերու ստանձնելու։ Յանկարծ լուր եկաւ թէ Ափրիկէի մէջ տեղ մը կայ, Թրանսվաալ, ուր ոսկին շարունակելով ձեւով մը կը գտնուի ընդարձակ տարածութեան վրայ։ Ոսկւոյ տենդը յառաջ եկաւ։ Անգլիոյ մէջ ընկերութիւնք հաստատեցան՝ մէկ ոսկիէննոց բաժնեթուղթերով. այսքան աժան և դիւրամատչելի ձեւով հանուիլն արդէն յաջողութեան պայման մ՚է բաժնեթղթի մը համար, և շահադիտութեան մեծապէս ձեռնտու։ Թէեւ Փարիզի Սակարանին մէջ պաշտօնական առուտուրն արգիլուած էր ափրիկեան հանքային թղթոց վրայ, բայց Սակարանի արտաքին միջնորդները կամ Քուլիսիէները (զորս պէտք զանազանել ներքին կամ պաշտօնական միջնորդներէն, Բարքէէն) մեծ գործ ըրին այն թղթոց վրայ։ 100էն ինչուան 2,000 վեր ելան գիները։ Փարիզէ ետքը նոյն թուղթեր տարածուեցան Վիէննա և Կ. Պոլիս։ Բայց ասոր դժուարութիւնն ի դերեւ հանեց այս շահադիտութիւնը։ Քաղաքական հորիզոնը քիչ մը պղտորելով սակարանական գործիներու վստահութիւնը դուրս ինչ խախտելուն պէս, ափրիկեան թուղթերը թաւալգլոր վար ինկան։ Եթէ Ռոչիլտի Տանն օգնութեան չհասնէր, վնասն որ արդէն մեծ է՝ աւելի ծանր կ՚ըլլար։ Փարիզ Լոնտոնի մէջ ալ գիները բանոյն եղաւ Պ. Պարնադօ, որոյ վրայ խօսեր էինք անցեալ օր։

Ֆրանսացիք այս աղէտէն նախ սա դասը կը հանեն որ՝ օտար սեղանաւորական ընկերութեանց դէմ մրցելու համար՝ պէտք է իրենք ալ 25 ֆր.նոց բաժնեթուղթեր ունենան։ Այս մասին օրինագիծ մը արդէն կառավարութեան կողմէ ներկայացուեցաւ Խորհրդարանին։

Ուրիշ դաս մը այն է որ կ՚ուզեն ընկերութեանց վրայ ֆրանսական օրէնքն անգլիականին չափ ազատամիտ ընել, որպէս զի ձեռնարկութիւնք գործողութեան ազատութիւն ունենան, որով ֆրանսական դրամագլուխները չպարտաւորուին օտար ընկերութեանց թուղթերը գնելու, Ֆրանսայի մէջ իսկ գտնելով բաւական շահաբեր ձեռնարկներ։ Ֆրանսական օրէնքը միշտ կը միտի ընկերութեանց գործերու մէջ տկարն ու ագէտը պաշտպանելու. ձեռնարկութեանց գործողութեան ազատութիւնը սեղմած է յոյժ, բայց և այնպէս չի յաջողիր ագէտն և տկարը զերծ կացուցանելու խաբէական գործերէ։ Անպարկեշտ մարդոց դէմ զգուշական միջոցներ ձեռք առած պահուն՝ Ֆրանսայի օրէնսդիրը կը վհատեցնէ պարկեշտ մարդիկն, որք կը վարանին սեղանաւորական և առեւտրական ընկերութեանց վարչական խորհուրդներուն մէջ մտնելու։ Իսկ անխիղճ գործիչներն ամեն տեղ կը մտնեն, և մեծ ու փոքր Բանամաներ կը բերեն Ֆրանսայի գլխուն։

Ֆրանսայի Քաղաքական Տնտեսութեան Ընկերութեան անցեալ օրուան նիստին մէջ վիճաբանուած խնդիրն էր «Սակարանի Տագնապը»։ Կը նախագահէր Ֆրետերիք Բասի Երմատական, սեղանաւորական ու տնտեսական գործերու քաջածանօթ անձեր ներկայ գտնուեցան, և կարգ մը առաջարկութեանց վրայ խորհրդակցեցան, որպէս զի սեղանաւորական գործողութեանց մէջ Ֆրանսա կարող ըլլայ Անգլիոյ դէմ մրցիլ։ Վերոյիշեալ առարկաներուն վրայ ընդարձակապէս խօսուեցաւ։ Անանուն Ընկերութեանց դէմ ի Ֆրանսա այնքան օրինական դժուարութիւնք կան որ սեղմումներէ ըստ կարի զերծ մնալու համար ֆրանսական ձեռնարկութիւնք կը հիմնուին Պելճիքոյ կամ Անգլիոյ մէջ, և յետոյ անոնց 25 ֆրանոց թուղթերը Փարիզի մէջ կը ծախուին։

Անտարակոյս հետաքրքիր քննադատութիւնն ըրին նաև Փարիզի Սակարանին նկատմամբ։

«Այս տագնապին երկրորդ պատճառն եղաւ Փարիզի Սակարանին յատուկ կազմակերպութիւնն։ Օտար երկրաց մէջ, Սակարանք փակ են հասարակութեան առջեւ։ Սակարանաց գլուխն է տնօրէն յանձնախումբ մը՝ կազմեալ այնպիսի անձերէ որք շահ ունին հաստատութեան անունն անարատ պահելու։ Ի Ֆրանսա, կառավարութիւնն ինք դեր մը կը կատարէ Սակարանին մէջ։ Արդ, ո՛ր աստիճան պէտք է որ Պետութիւնը դեր մ՚ունենայ Սակարանին մէջ։ Փարիզի Սակարանը չունի միայն տնօրէն յանձնախումբ մը, ինչպէս ունի Լոնտոնի Սակարանը։ Փարիզի Սակարանը բաց է բոլոր հասարակութեան առջեւ. միայն թէ ամեն ոք իրաւունք չունի Սակարանի օրինաւոր գործողութիւններ կատարելու։ Սակարանի գործողութիւն մը կանոնաւոր ըլլալու համար, պէտք է 60 ներքին միջնորդներուն միոյն միջոցաւ գործել։ 1714ին 60 հոգի էին ասոնք, դարձեալ 60 են, թէեւ յօրէ անտի Փարիզի Սակարանին մէջ գործողութիւնք հարիւրապատկած են։ Այս առանձնաշնորհեալ միջնորդներուն քով, որք ամենախիստ օրէնքներու ենթակայ են, կան անպաշտօնական միջնորդներ, որք յոյժ ընդարձակ ասպարէզ ունին գործելու։ Քուլիսն իւր վրայ միացուցած է սեղանաւորի, թղթոց ի հրապարակ հանողի, ապրանքատէրերու և միջնորդի պաշտօնները, որով աշխատութեան բաժանման տրամադրող տնտեսագիտական վարդապետութեան գլխաւոր ներհակն է Քուլիսը։»

Շիքակոյի Համալսարանին Քաղաքական Տնտեսութեան ուսուցիչ Պ. Միլըր յիշեցուց թէ Միացեալ Նահանգաց սակարանական կազմակերպութիւնը բոլորովին կը տարբերի եւրոպականէն։ Եւրոպիոյ իւրաքանչիւր երկրի մէջ սեղանաւորական գործողութիւնք միակ Սակարանի մը մէջ ամփոփուած են, մինչ Միացեալ Նահանգաց մէջ գլխաւոր քաղաքներն, ինչպէս Նիւ Եորք, Շիքակօ, Ֆիլատելֆիա ունին սեփական Սակարաններ, սեփական հրապարակներ։ Ամերիկայի մէջ սեղանաւորական տագնապներուն առաջքն առնելու միջոցները կը փնտռուին դրամատուներուն կազմակերպութեան մէջ։

Քոնթուար Նասիոնալի գեր-տնօրէն Պ. Մէրսէ պարզեց թէ չորս պատճառ ունէր վերջին օրերու սեղանաւորական տագնապն. — Օսմ. թղթոց վրայ շահադիտութիւնը, հանքաթղթոց վրայ շահադիտութիւնը, քաղաքական կացութիւնն, և ամեն կողմ մի և նոյն ժամանակ սեղանաւորական և դրամական տագնապ ծագած ըլլալն։ Այս բաւական պատճառներուն վրայ հինգերորդ մ՚ալ աւելցնելով, յիշեցուց թէ անգլ. մեծ դրամատունք բացարձակ մերժած էին գործ ընել ֆրանսական և գերմանական դրամատուներուն հետ։ Տագնապին ընդհանրականութիւն այնպէս էր որ ո՛չ մէկ հրապարակ կրցաւ իւր դրացիին օգնութեան հասնիլ։

Քաղաքական կացութիւն

ԻՏԱԼԱՑՒՈՑ ԾԱՆՐ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆ ՀԱԲԵՇԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Իտալիոյ պատերազմական Նախարար Մոչէնիի զօրավար այս Բշ. ծանր լուրեր հաղորդեց Երեսփ. ժողովոյն, զորս ստացած էր Պարադիէրի զօրավարէն։ Թօզէլլի հազարապետին հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող գունդը, բաղկացեալ 16 սպայէ և 1,500 զօրքէ, յաղթուած, ջախջախուած, գրեթէ բնաջինջ եղած է Ամպա Ալաճիի մօտ, Մենելիք թագաւորին կամ Ռաս Մանկաշայի զօրաց կողմէ։ Այս աղետալի պարտութենէ ողջամբ կրցած են ազատիլ միայն 300 զօրք և երեք սպայ։ Ճակատամարտէն ետքն, Արիմոնտի հազարապետն ետ դարձած է Մագալէի, յետոյ Ատամագրաթ կողմ։ Պատերազմական Նախարարն յարեց թէ աղէտը թէեւ ծանր է, բայց անդարմանելի չէ, թէ կառավարութիւնն օգնական զօրք պիտի ղրկէ, և իւր պարտականութիւնը պիտի կատարէ պարտ ու պատշաճ կերպիւ։ Այս ծանր լուրեր ընդհանուր սրտաբեկում յառաջ բերին Իտալիոյ մէջ, և խիստ դիտողութեանց պատճառ եղան անոնց կողմէ որք Հաբեշներուն հետ պատերազմ չէին ուզեր, ինչպէս և անոնց կողմէ որք կը պնդէին թէ Իտալիա անբաւական ոյժով կը մաքառի Հաբեշներուն դէմ։ Նախարարք խորհրդակցելու համար Պ. Քրիսբիի քով գացին, որ խորհրդարանական վերջին պայքարներուն պատճառաւ շատ յոգնած ըլլալով՝ դուրս չելներ։ Իտալական կառավարութիւնը կարեւորութիւն չէր տար Մենելիք թագաւորին և իւր Ռասերուն (զօրապետաց) զօրութեան։ Հաբեշաստանի պատերազմն իրեն կը թուէր նուազագոյնաց առաջնորդութեամբ կատարելի զինուորական պտոյտ մը։ Այս աղետալի պարտութիւնը նոր ճիգերու պիտի պարտաւորէ Իտալիա, որ տարակոյս չկայ թէ ի վերջոյ իւր իշխանութիւնն ամրապէս պիտի հաստատէ Եթովպիոյ վրայ, բայց կը մնայ տեսնել թէ ո՛րչափ զոհողութեամբ։ Կը կարծուի թէ վերջին ժամանակներս Հաբեշք ձեռքի տակէ օգնութիւն ընդունած են թէ Ֆրանսացիներէն և թէ Ռուսներէն,— Ֆրանսացիներէն, որք հակառակ են իտալական յառաջխաղացութեան, և Ռուսներէն, որք կ՚ուզեն օրթոտոքսութեան դարձնել զՀաբեշաստան, ըստ կարի ռուսական ազդեցութեան ներքեւ առնելով։

ԱՒՍՏՐԻԱ.—1894ի Աւստրեան իրագործեալ ելմտացոյցը 20 միլիոն ֆիորինի հասոյթի յաւելուած մը թողած է։ Այսքան գոհացուցիչ գանձային վիճակ մը երբեք չէր ունեցած Աւստրիա։ 24 միլիոն ֆիորինի ոսկեդրամ գործածած ըլլալով հանդերձ թղթադրամը վերցնելու, 1894ի վերջն Աւստրեան գանձարանն 211,400,000 ֆիորինի ոսկեդրամ ունէր։ Պետութեան ծախուց համար 160 միլիոն ֆիորին պահեստ յատկացնելով հանդերձ, 50 միլիոն ֆիորինէ աւելի տրամադրելի գումար մը կայ։ Ներկայ 1895 տարւոյն առաջին ինն ամիսներուն մէջ ալ տուրքերն ենթադրուածէն 13 միլիոն ֆիորին աւելի հասոյթ տուած են։ Բաց աստի, առանց նոր տուրք դնելու, առանց փոխառութիւն կնքելու, Տէրութեան երկրոն պարտքին ալ 48 միլիոն ֆիորին պակսած է։ Եթէ Աւստրիոյ ելմտական վիճակն այսքան գոհացուցիչ է, Հունգարիոյ բաժնին վիճակը նուազ պայծառ չէ։ Հոն ալ ելմտացոյցն հաւասարակշռութիւն կը ցուցնէ, և ոսկեդրամի հաստատումը թղթադրամի տեղ յաջող կերպիւ յառաջ կը տարուի։

ՔՈՒՊԱՅԻ մէջ տեղի ունեցած վերջին ճակատամարտին համար (Նոյեմբ. 17/29 ին) Սպանիացիք իրենց պաշտօնական տեղեկագրին մէջ կ՚ըսեն թէ Քուպացիք մեծ կորուստներ կրեցին և ետ մղուեցան։ Քուպացիներն ալ կ՚ըսեն թէ Սպանիացիք չարաչար յաղթուեցան և ցիրուցան եղան։ Ճակատամարտը վեց ժամ տեւեր է. անգլ. երկու սպայներ մեծապէս օգներ են Սպանիացիներուն։ Այս Անգլիացւոց մին հանգուցեալ քաղաքագէտ Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլի անդրանիկ որդին է, Մալպորոյի գերդաստանէն։

ՎԱՏԻԿԱՆ.— Հռոմէ կը գրեն թէ ֆրանսայի կաթոլիկութիւնն այս օրերս իտալացի կաթոլիկութեան վրայ յաղթութիւն մ՚ունեցաւ Վատիկանի մէջ։ Սուրբ պապական պատուիրակն իտալացի կաթոլիկ կղերին մէջէն կ՚առնուէր։ Գերապայծառ Պոնֆիլլի վախճանած ըլլալով, Վատիկան անոր տեղ կարգեց ֆրանսացի դոմինիկեան կրօնաւոր Տիւվալ Գերապայծառը։ Կարդինալ Ռամբոլլա Պապին մօտ երկրորդեր է Ֆրանսայի դեսպանին այս մասին ներկայած առաջարկն, և Պապն ըստ այնմ Դոմինիկեան մը կարգեր է։

ՏԱԳՆԱՊԸ
ՆԱՒԱՇԻՆ ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ծանուցինք թէ ժամանակէ մ՚ի վեր Անգլիոյ մէջ նոր նաւերու շինութիւնը մեծ մասամբ կանգ առած է, Պելֆասդի և Քլայտի մեքենագործ վարպետներուն և նաւագործարանաց տէրերուն ծանօթ խնդրոյն պատճառաւ։ Քլայտի գործարանատէրերն իրենց դադրեցուցած էին նաւաշինութիւնը՝ ցկարգադրութիւն խնդրոյն, իսկ Պելֆասդի մէջ մեքենագործներն հրաժարած էին։ Այս խնդիր երկու կողմին ծանր վնասներ պատճառելէ ետքն, որոշուեցաւ որ Լորտ Կնքապահ Լորտ Ճէյմս (Սըր Հէնրի Ճէյմս) նախագահէ յանձնաժողովոյ մը երկուստեք կազմուած, տասն պատուիրակ Պելֆասդի և Քլայտի գործարանատէրերուն կողմէ, տասն պատուիրակ ալ մեքենագործներուն կողմէ, միջին եզր մը գտնելով իրաւախոհ ըլլալու և նաւաշինութեան գործն յառաջ տանելու համար, այնպիսի ժամանակ մը մանաւանդ երբ մեծ խնդրանք կայ աշխատութեան և արտադրութեան։ Այս որոշումը լսելուն պէս, Խուլմտայի Լորտ-Փոխարքայն իւր խնդակցութիւնն հեռագրեց շահակից կողմերուն, մաղթելով որ շուտով վերջ տրուի ճարտարագործական այն մեծ տագնապին։ Յանձնաժողովոյն խորհրդակցութիւնք շաբթուս մէջ պիտի կատարուին։

—Ի Կլասկօ Ֆէյրֆիլտի ընկերութիւնն ի ջուր իջոյց անգլ. ծովակալութեան շինած և ի ծով իջոյց Տէտօ անուն Բ. կարգի չլուն զրահաւոր մը, 5,600 թոնօ տարողութեամբ, 19 1/2 հանգոյց կամ 22 1/2 մղոն արագութեամբ ժամը, երկայնքն ըլլալով 350 ոտք, լայնքն 51 ոտք։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆՔ. — Վիէննայի Սակարանի գլխաւոր միջնորդ տուները նոր կանոնագիր մը կը խմբագրեն, որով իրենց ընկերակցութեան արդի կանոնագիրը կը բարեփոխեն, այնպիսի կերպիւ որ նոր միջնորդներու ընդունելութիւնը խստացուի, և կարեւոր երաշխաւորութիւնք ձեռք բերուին անոնցմէ որք կ՚ուզեն սակարանական միջնորդութիւն ընել այսուհետեւ։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ օփերայի թատրոնն անցեալ գիշեր հրոյ ճարակ եղաւ։ Նիւթական վնասը կէս միլիոն ֆր. կը հաշուուի։ Բարեբախտաբար, մարդու վնաս չկայ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Դեկտ. — Վիլհէլմ Կայսր ընդունեց Պ. Ֆոն Քէօլլըրի հրաժարականը, սակայն պահելով անոր պետական նախարարի տիտղոսն և աստիճանը. միանգամայն անոր շնորհեց Կարմիր Արծուի առաջին կարգի պատուանշանը։ Ներքին գործոց Նախարար անուանուեցաւ Պառոն Ֆոն Տէր Ռեքքէ Տէր Հորսթ, կառավարիչ Տիւսելտորֆի։

—Կայսրը Ռայխսդագին դիւանն ընդունեց, և այս առթիւ յայտարարեց որ յունուար 18 ին, տարեդարձ Գերմանիոյ կայսրութեան հաստատման, մեծ հանդէս մը պիտի տայ, որուն կը յուսայ թէ ներկայ պիտի գտնուին Ռայխսդագին հիմնական երեսփոխանները, և անոնք որ 1870ի մեծ դէպքերուն ականատես վկաները եղած են։

ԹՈՒԼՈՆ. — Քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագրին վրայ, Ժէրվէ ծովակալ իւր պաշտօնին գլուխն անցաւ։

ՊՈՒՔՐԷՇ. — Ռումանիոյ Երեսփ. Ժողովին ընտրութիւններն երէկ կատարուեցան առաջին շրջանակին մէջ։ Ընտրուեցան 3 պահպանողական և 72 ազատական։ Ռումանական Համալսարանք մէկ մէկ ծերակուտական ընտրեցին։ Պուքրէշի Համալսարանը մէկ ձայնի մեծամասնութեամբ ընտրեց չափաւոր ազատական Պ. Մաւերէսքու, և Եաշի Համալսարանն ընտրեց կրթական նախարար Պ. Բոնի։

—Ռումանիոյ ելմտական լրացեալ տարւոյն (իրագործեալ ելմտացոյց) բացն եղած է 10,365,000 ֆր., ըստ պաշտօնական հրատարակութեան։

ՀՌՈՄ. — Կը ծանուցուի թէ Վիէննայի պապական Նուիրակ Ալլիարտի գերապայծառ (որոյ խնդիրը ծանօթ է) Փարիզ պիտի երթայ և Փարիզի Նուիրակը Վիէննա պիտի կոչուի Պապին կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—500 զօրք եւս ճամբայ հանուեցաւ այսօր, Աշանդիներու թագաւորին դէմ պատերազմին մասնակցելու։

ՊԵՐԼԻՆ. — Լրագիրք Փեդերպուրկէ թղթակցութիւններ կը հրատարակեն, ծանուցանող թէ ելմտական նախարար Պ. Վիթէ և Արքունեաց նախարար Վօրոնցով-Տաշքով կոմս վէճի բռնուած են, որովհետեւ Պ. Վիթէ Արքունեաց նախարարին հաշիւները նայիլ կ՚ուզէ։ Որովհետեւ կոմսն հզօր պաշտպանութիւն կը վայելէ, Պ. Վիթէի դիրքը դժուարացած է։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանատան տնօրէնի օգնական անուանեցաւ առաջին քարտուղար Ապտիւլլահ պէյ։

Պիթլիսի Ախլաթ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Կարճկան գաւառակին նախորդ գայմագամ Օսման Նաֆըզ էֆէնտի։

Տրապիզոնի Կէլկիթ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Էվանոս գաւառակին նախորդ գայմագամ Ալի Իհսան պէյ։

Իզմիրի Պոզճէատայի գիւղախումբին միւտիր անուանեցաւ Հիւսէյին Ապտին միւտիր Մէհմէտ Շիւքրի էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ. —Նոյ. 27 Թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հալէպի, Պրուսայի, Տրապիզոնի, Տիարպէքիրի, Ատանայի, Էնկիւրիի, Գոնիայի, Պիթլիսի, Վանայ, Սըվազի, Մուսուլի և Գասթեմունիի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց քննիչ Շաքիր փաշա, որ քննութեան համար Խնուս գացած էր, Երզրում վերադարձեր է։

ՍԸՎԱԶԻ նահանգին վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազ Ղալիպ պէյ, որ քննութեան համար Ամասիա գացած էր, անցեալ օր նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց քննիչ Հաքքը պէյ, Խալիտ պէյ ու Էնվէրի պէյ երէկ Սելանիկ ժամանելով ձեռնարկեր են իրենց քննական պաշտօնին։

Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայած է Դ. զօրաբանակի կեդրոնը Մանասդըրէն Սելանիկ փոխադրել։ Սպարապետ Դուռը հաղորդած է զայն նոյն զօրաբանակի հրամանատարին։

ԿՐԵՏԷԻ կուսակալութեան նախորդ խորհրդական Ղալիպ պէյի պաշտօնավարութիւնն երեսուն տարին լրացուցած ըլլալով, իր վերջին պաշտօնին յատուկ ամսաթոշակին կէսին համեմատութեամբ՝ այսինքն 5000 ղրշի անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ յատկացուած է իրեն։

ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագիտաց ժողովը նկատողութեան առած է և կը քննէ այն ծրագիրն, որով մենաշնորհ խնդրուած է Իզմիտէն մինչեւ Պաղտատ երկաթուղւոյ գիծ մը շինելու համար։ Խնդրարկուն երաշխաւորութեան գումար մը կը պահանջէ իւրաքանչիւր քիլոմեթրի համար։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս տակաւին հիւանդ է։

—Ն. Սրբազնութիւն իւր քարտուղարին միջոցաւ շնորհաւորած է Լոնտոնի օսմանեան նորընտիր դեսպան Ռուսթէմ փաշային։

—Սինոդ երէկ իւր սովորական նիստը կազմեց՝ Իզմիրի մետրապոլիտ Տ. Ֆիլոթէի նախագահութեամբ։

ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ ՍԻԿԱՌԷԹԻ ԹՈՒՂԹԻ. — Մօնի դուքսն ալ մենաշնորհ խնդրած է սիկառէթի թուղթը մենավաճառի վերածելու, ինչպէս խնդրած էին Ճէմիլ պէյ ու Ազարեան էֆէնտի։ Մօնի դուքսը կայս. կառավարութեան համար տարեկան 50,000 ոսկւոյ հասոյթ մը ապահովցուցած է, ինչ որ, յարած է, կ՚երաշխաւորէ Փարիզու հրապարակին վրայ մեծաքանակ փոխառութիւն մը կատարելու։

Սապահ կ՚ըսէ թէ այդ մենաշնորհը նախապէս խնդրած էր Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Պագը պէյ և աղերսագիրն ալ ընդունելի դատուած էր. հետեւաբար յետոյ մատուցուած աղերսագիրք չեն կրնար ընդունուիլ։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ. — Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճելալէտտին փաշա հրամայած է ձեռնհաս պաշտօնէից՝ տումար մը պատրաստել ու ղրկել, նշանակելով մինչեւ հիմա օսմանեան երկիրներու մէջ կազմուած անանուն ընկերութեանց դրամագլուխին քանակութիւնը, անդամոց անունները ու հպատակութիւնն և անոնց տարեկան ընդհանուր ժողովներու գումարման վայրերը։

ՀՆԱՐԻՉԻ ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ. — Հանրօգուտ շինութեանց ժողովը հարկ դատած է բարեփոխել հնարիչի արտօնագիրներու կանոնագրոյ ինչ ինչ տրամադրութիւնները։ Այդ խնդիր մատուցուած է Բ. Դրան, որ յանձնած է զայն Պետական Խորհրդոյ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ պէյ հրամայած է տումար մը պատրաստել, նշանակելով մայրաքաղաքիս ու շրջակայից կայաններն ու պաշտօնէից թիւը և թելերու երկայնութիւնը։ Այդ տումար վարչական ժողովին պիտի ներկայացուի, որ պիտի քննէ և յետոյ պաշտօնէից թիւը պիտի աւելցուի՝ գործառնութեանց կատարումը դիւրացնելու համար։

ՄԱՀ ՍԸՐՐԻ ՓԱՇԱՅԻ. — Տիարպէքիրի նահանգին նախորդ կուսակալ Սըրրի փաշա, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր և բաւական ատեն է ի վեր հիւանդ էր, երէկ գիշեր մեռաւ։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց ժողովն որոշած է վաւերացնել Անատօլուի երկաթուղեաց ընկերութեան այն ծրագիրն, որով Տէրինճէի առջեւ նաւամատոյց մը, մթերանոցներ և այլն պիտի շինէ՝ Էսկիշեհիր-Գոնիա-Գայսերիի գծին համար։

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Թէվֆիգ պէյ, երէկ իր պաշտօնատեղին գտնուած պահուն, յանկարծ տկարութիւն մը զգաց և նուաղեցաւ, սակայն անմիջապէս բժիշկներ բերուելով հարկ եղած դարմանները եղան և մէկ քանի ժամէն բաւական կազդուրեցաւ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Մաղնիսայի մէջ գտնուած հնութիւնները երէկ մայրաքաղաքս բերուելով յանձնուեցան կայս. Թանգարանին։

ՍՈՒՐԻՈՅ համար պապական նուիրակ կարգուած է Տ. Տիւվալ, ֆրանսացի Տոմինիկեան մը, փոխանակ վախճանեալ Տ. Պոնֆիլիի։

Պ. ՆԻՔՕԼԱՈՒ, Հելլենական հիւպատոս Էտիրնէի, երէկ Աթէնքէն մայրաքաղաքս եկաւ և վաղը Էտիրնէ պիտի ուղեւորի։

ԳԱՄԱՐԱՆԻ (Կարմիր ծով) մաքրանոցին բժշկական մարմնոյն ու առողջապահական պաշտօնեայք առջի օրը Գամարան ուղեւորեցան։

ՇՔՕՏՐԱՅԻ կուսակալութեան նորընտիր խորհրդական Րիւքնէտտին պէյ՝ Ներքին գործոց նախարարութենէն հրաման ստացած է՝ փութով իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՔ.—Կ. Պոլսոյ աւստրիական նախկին փոխ-հիւպատոս Պ. Վոն Զէլ տ՚Ալօն միւնոյն պաշտօնին կոչուած է ի Բոսնիա, ուր արդէն ժամանած է։ Բոսնիոյ հիւպատոսն՝ Պ. Բոկեան Էտիրնէ փոխադրուած է։

ԿՕԼՑ ՓԱՇԱ.—Երէկ իրիկուն Բերա Բէլլէօի մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Վօն Տէր Կօլց փաշայի, որ այսօր Գերմանիա կ՚ուղեւորի։ Ներկայ գտնուեցան օսմանեան ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի պաշտօնեայք, ինչպէս նաեւ գերմանական դեսպանատան պաշտօնեայք։

Պ. Լ. ԼԸՄՈՒԱՆ, տնօրէն Քրէտի Լիօնէի, տնօրէն կարգուած է «Պանք Ֆռանսէզ տը լ՚Աֆրիք տիւ Սիւտ» դրամատան Թրանսվալի մասնաճիւղին։ Պ. Լ. Լըմուան տարեկան 50,000 ֆրանք թոշակէ զատ շահու ալ մասնակից պիտի ըլլայ։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹ, ընդհանուր տնօրէն օսմ. Պանքային, առջի օրը Մալիյէի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարար Սապրի պէյի հետ։

ՍԻԿԱՌԷԹՆԵՐՈՒ արտածման ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովն հրաւիրուած է ի նիստ գումարիլ դեկտեմբեր 10ին։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Տեղեկութիւն կը տրուի թէ Հելլենական Արխէոպօլիս և Քէօրիէօս նաւերը Սեւ ծովուն մէջ ընկղմած են։ Ասոնց միոյն համար կ՚ըսուի թէ 27,000 անտուկ քարիւղ բեռցած էր։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը հաղորդեն հետեւեալը. «Օլիմպիա» գարեջրատան մէջ իտալացի նաւաստի մը՝ Ջէզարէ Պիֆֆարի իր ընկերներէն միոյն հետ կռուի բռնուեցաւ։ Այս վերջինը փախաւ. նաւաստը ուրիշ անցորդի մը վրայ յարձակեցաւ։ Մալթէզ մը, որ միջամտել ուզեց, դաշոյնի հարուած մը ընդունեց կռնակէն ողնաշարին մօտ։ Ոստիկանք ձերբակալեցին իտալացին, որ գինով էր։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ նախնական դատարանի հարցաքննիչ դատաւորք, կ՚ըսէ Սապահ, կը հարցաքննեն Պոլսոյ օտար ապրանքաց մաքսատան մթերանոցի պաշտօնեաներէն Թալաթ, Րաշիտ ու Մէհմէտ էֆէնտիներն, որոց դէմ Օրոզտի վաճառատունը դատ բացած էր՝ երկու տարի առաջ մթերանոցին մէջ ապրանք պարունակող անտուկ մը կորսնցնելու համար։ Հարցաքննիչ դատաւորք ուզած են մթերանոցին նոյն տարւոյ տումարը։

ՖԵՐԻԴ ԷՕՄԷՐ ՎԷՀՊԻ ՓԱՇԱ, հրամանատար Սելանիկի զօրաբաժնին, երէկ իրիկուն իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մախսուսէի Կիւլճէմալ շոգենաւով։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին հեռագրական ու թղթատարական վարչութեան գործառնութիւնները քննելու համար՝ Հեռագրական ու Թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնեաներէն Րիֆաթ, Շիւքրի ու Արիֆ պէյերն Էտիրնէ գացած են։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԷՆ կը գրեն թէ այս տարի ձիթապտուղի բերքը յուսացուածէն առատ է։

ՀՌՈՄԻ օսմանեան դեսպանատունն Արտաքին գործոց նախարարութեան ղրկած է Իտալիոյ ելմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած առեւտրական վիճակագրութիւն մը, որ յանձնուած է ձեռնհաս իշխանութեան։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին նորընտիր Տէֆթէրտար Էմին էֆէնտի և ոստիկան-զինուորաց նորընտիր հրամանատար Մէհմէտ պէյ իրենց պաշտօնատեղին ժամանած են։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատենի առաջին նախագահ Խալիտ պէյի բացակայութեանը միջոցին, որ Րումէլիի նահանգաց քննիչի պաշտօնով մեկնած էր մայրաքաղաքէս, առաջին նախագահի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ Թահսին պէյ։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլիսէն կը գրեն թէ նահանգին կուսակալ Ահմէտ Րասիմ փաշա հիւանդ է։

ՓՈԹՈՐԿԻՆ պատճառաւ Անատօլուի երկաթուղւոյ գծին վրայ գտնուած հեռագրական թելերէ մէկ քանին թեեւ կտրտեր են, սակայն անմիջապէս նորոգութիւնք կատարուած են։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամ 4 ին հրդեհ ծագեցաւ ի Գատըքէօյ Բեքմեզօղլու Թարլասը թաղին մէջ և տուն մը այրեցաւ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան շաբաթ օրը ֆրանսական դեսպանատունն երթալով այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Քամպոնի։

ԿԷՕԶԼԷՎԷԻ օսմանեան հիւպատոս Ապտիւլքէրիմ Սապիթ էֆէնտի երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ ռուսական շոգենաւով։

ԳԱՐԹԱԼ գաւառակին մէջ անասնոց հիւանդութիւն ծագած ըլլալով, Քաղաքապետութեան քննիչ անասնաբոյժի օգնական հարիւրապետ Մահմուտ պէյ հոն գացած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ կը գրեն թէ սեղանաւորական տագնապն հոն ալ իր ազդեցութիւնն ունենալով, տեղւոյն ծանօթ մէկ քանի մեծ տուներ վնասուեր են։ Այդ վիճակ առեւտրական հրապարակին վրայ ալ ազդեցութիւն ըրեր է։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Անցեալ օր, Մաքրիքէօյի շրջակայ Աչգար կողմերը մարդ մը կախուած գտնուեր է պարտիզպանի խրճիթի մը մէջ։ Քննութիւն կատարուելով, հաստատուեր է թէ Եօժէֆ Խալուսի անուն խոհարար մ՚է և թէ անձնասպան եղած է։

ԱՐԿԱԾ. — Առջի գիշերը Հաճի Նիքօլ անուն պղնձավաճառ մը, որ գինով էր, ի Պէշիքթաշ Թրամուէյի կառքէն իջնելու միջոցին, վար ինկաւ և գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ՕՐ. ԼԷՆՏԷԻ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Օր. Լէնտէի փարիզեան թատերախումբն այս գիշեր կը ներկայացնէ ի Քօնքօրտիա, Divorçons (ՏԻՎՈՐՍՕՆ), Վ. Սարտուի և Է. տը Նաժաքի ծանօթ քօմէտին։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Այս գիշեր, [illegible] շահեկան յայտագրի մը համաձայն։ Տնօրէնութիւնը մասնաւորապէս կը յիշէ Օր. Աուէթի կատարելիք ճարտար փորձերը՝ տրապէզի վրայ։ Ուրբաթ, ցերեկոյ ներկայացում։

Աւանդական անձրեւներու շարքն այս եղանակին արդէն սկսաւ։ Ճիշդ ժամանակն է, պիտի ըսեն մեզ։ Իրաւ է, բայց ի՞նչ ընենք, ձմեռն այնքան տխուր է որ մարդ չուզեր անոր վրայ մտածել։ Բայց անձրեւին հետ շատ չանցած ձիւնն ու ցուրտն ալ պիտի գան, և, Աստուա՜ծ իմ, միայն անոնց մտածումը մղձաւանջ կուտայ։ Լաւ ուրեմն, ի՞նչ, ցուրտ պիտի ընէ, յետո՞յ։ Տաք զգեստ հագնիլէն ուրիշ ճար չկայ. ինչ որ դժուար է. ձմրան հագուստները պատկառելի գումարներ կ՚արժեն որոնք անմատչելի են փոքր քսակներու։ Կը սխալիք, գէթ այս տարուան համար, վասն զի բոլոր դերձակներն ու հանդերձեղինաց վաճառատունները նշանաւոր կը հանդիսանան այս տարի բացառիկ մրցումով մը, գէթ այսպէս կը հաւաստեն։ Մենք մեր կողմէ առիթ ունեցանք հաստատել թէ Մայեր և Ընկ. վաճառատունը ի նկատի առնելով սեղանաւորական վերջին տագնապը և անկից ծագած առեւտրական դժուարութիւնները, հաւներ է այնքան իջեցնել իր գիները որ հակառակ իր ապրանքին լաւ տեսակին մարդ կը կասկածի թէ խաբուած չէ՞ բան մը գնած ատեն։ Եւ սակայն ապրանքն աղէկ է, կտրուածքը վայելուչ և «շքեղ և ոչ սուղ», ինչպէս կ՚ըսեն։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Տոքթ. Հարմանտաս կը ծանուցանէ թէ [illegible] չորս-հինգ օրուան մէջ եւ առանց զզուանք տալու ՚ի դարմանէ նոր դրութեամբ մը։ Կասկածողներ կրնան փորձը վճարել՝ բոլորովին աղէկնալէ յետոյ։ Իրեն դիմողները կը դարմանէ Ղալաթիա, Սանտըքճըլար, Գարագէօյ Օթէլին դէմ 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի սենեակը՝ ամեն օր ժամ 4 էն 10 ը (Ը. Թ.)

ՀԱՅ ԲԺՇԿՈՒՀԻ ՄԸ

ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴՈՒՀԻՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Ի ստորեւ կը հրատարակենք, Հանդէս Ամսօրեայէն արտատպելով, շահեկան յօդուած մը այն հայ օրիորդուհիին վրայ որու մասին վերջերս քանիցս խօսած էինք մեր խմբագրականներուն և արտաքին լուրերուն մէջ։

Փրոֆ. Ալպէրդ բժշկին «Կիներու վրայ» գրած գիրքը մեծ յուզում առաջ բերաւ գիտնական կիներու մէջ և յանկարծ արդի խնդիրներէն մէկը դարձաւ այս խնդիրն ալ։ Բժիշկ կիներ գիրքերով և տետրակներով փրոֆէսօրին դէմ գրեցին և կը գրեն։ Առաջիններէն մէկը եղաւ Տիկին Բէրշպտաւէր որ Սալցպուրկի մէջ ակնաբուժարանի մը վարչուհին է։ Այս կնոջ քով գտնուող բժշկուհիներէն մէկն է հայազգի օրիորդ մը, նոյնպէս վկայեալ բժշկուհի, Օր. Մարգարիտ Մելիք-Բեգլարեան։ Դէպ ի Թիֆլիս ճամբայ ելած՝ օրիորդը ուզեց այցելութիւն մը տալ Վիեննայի և կիներու խնդրին հետ ալ նուիրուած հետաքրքրութիւնը տանելով զիջաւ իր Վիեննայի բարեկամ տիկիններու աղաչանքին և այս խնդրին մասին հրապարակային ճառախօսութիւն մը ըրաւ։

Նոյեմբեր 7 հինգշաբթի իրիկունը ժամը 7ին Կէվէրպէվէրայնի սրահները լեցուած էին 400-450 հրաւիրեալներով, որոնց մէջ կը գտնուէին գրեթէ խմբովին և ընտանիքով Վիեննայի հայ գաղթականութիւնը, որ եկած էր աւելի փայլ մը տալու իր ազգակից բժշկուհիին փառաւորութեան։ Վիեննայի, բժիշկներու քաղքին մէջ, հայ օրիորդի մը այս ճառախօսութեանը ժողովարանը հրաւիրուած էր փրոֆ. Շաւտա՝ տնաւանի կնախօս, փրոֆ. Գոմպէրց, ընդհանուր հիւանդանոցին տեսուչը, փրոֆ. Ֆոն Բեօմ, արքունի դերասան Լէվինսկին և բազմաթիւ օրիորդներ և տիկիններ։

Ճառախօսը նիւթ ընտրած էր իրեն «Հայ կնոջ դիրքը իր դրացի ցեղերուն մէջ»։

Օրիորդ բժշկուհին առաջին անգամ ինքզինքը այսպիսի ընտիր բազմութեան մը առջեւ տեսնելով, շուարած յուզուած էր, բայց քաջութեամբ սկսաւ բեմին վրայէն իր ընտիր գերմաներէն խօսակցութիւնը, որուն բարձր ու կանոնաւոր իմաստները եղան նշան նաեւ օրիորդին առած բարձր կրթութեան։ Ճառախօսը գիտցաւ երբեմն երբեմն սրամիտ դիտողութիւններ ուղղել կիներու բարձրագոյն ուսմունքներու ձգտումին դէմ մաքառողներուն և նոյն իսկ արքունի խորհրդական փրոֆ. Ալպէրդի դէմ։

Հայ օրիորդը հրաւիրեց ունկնդիրները՝ մտքով փոխադրուիլ պարսիկ սահմանակից Նախիջեւանի նահանգը։ Գովեց կիներու խնդրին նկատմամբ ռուսական պետութեան ցոյց տուած մարդասիրական կարգադրութիւնները, նոյնպէս եւրոպական առաջդիմութեան համար հայ կիներու յայտնած փոյթը և ջանքը դրուատեց։ Բժշկուհին և փաստաբանուհին շատ մեծ յարգ ունի, կ՚ըսէր, Ռուսաստանի մէջ։ Ու ոչ ոք կը համարձակի ըսել թէ «նայեցէք կին մըն է բժիշկը.» հայ լեզուին մէջ կնոջ երիկ մարդու նկատմամբ ունեցած ստորնութիւնը յայտնող հայ առակ մը չի կայ, կ՚ըսէր, կնոջ մտաւոր զօրութիւնը շատ բարձր է և ինքնակրթութեան տարած փութովը կը հաւասարի այր մարդուն։ Գիտնական կինը շատ կը յարգուի Ռուսաստան, նոյն իսկ Գերմանիայի կիներէն աւելի, և Գերմանիայի համալսարաններէն ետ դարձող ուսանող երիտասարդները հոն շատ բան սորված չեն, բայց եթէ շատ գարեջուր խմել և կիները անարգել։

Այսպիսի ընդհանուր տեսութենէ մը ետքը, հայ գեղացի կնոջ կեանքը պարզեց օրիորդ բժշկուհին։

Օրիորդը շատ գեղեցիկ կերպով պարզեց մէկիկ մէկիկ ամէն անպատեհութիւնները որ շատ անգամ առաջ կուգան գիտնական երկան և տգէտ կնոջ ամուսնութենէն, և երկու ամուսիններու գիտութեան այս անհաւասարութեան պատճառաւ պակաս չեն ըլլար յաճախ կռիւներ ու կռիւ։ Մէջ բերած քանի մը օրինակները խանդավառ ծափահարութիւններու նշան տուին և ունկնդիրներու կողմէ մեծապէս հաւանութեան արժանացան, որոնք «Այսպէս է, այսպէս է» կը գոչէին։

Օրիորդը իր ճառը լմնցուց մեր հին գրքերէն կտորներ յիշելով և բանաստեղծութիւն մը արտասանելով։

Բուռն ծափահարութիւններ, ծաղկեփունջներ ու շնորհաւորութիւններ ընդունեց Օր. Բեգլարեան իր ճառախօսութիւնը աւարտելով։

Օրիորդ Բեգլարեան կը դառնայ իր հայրենիքը, ուր պիտի հաստատէ կիներու առաջին հիւանդանոցը, որով պիտի ըլլայ առաջին հիմնարկուն այսպիսի օգտակար հաստատութեան մը, ինչպէս Ս. Աղրախեան օրիորդ Բալանթարեանց արդէն իբր բժշկուհի կը պաշտօնավարէ։

«Գիւղացիի մը տան մէջ ամէն բան էրիկմարդու ձեռքի գործերը չեն։ Ի բաց առեալ զէնքերը, տնտեսութեան վերաբերեալ ամէն իրերը կինը կը պատրաստէ, որպէս են հիւսուածքներ, կտաւներ, գորգեր, նարօտներ, գդալ և այլն, և այլն։ Կինը ծանր գործերէ և զբաղումներէ ազատ է, ամենամեծ դժուարութիւնն է հաց թխել ու եփել։ Կնոջ հետ լաւ կը վարուին իմ հայրենիքս։ Հայը՝ մանկամարդ աղջիկները կը նմանցնէ վարդի կոկոններուն, որոնք եթէ չհոգացուին՝ դիւրաւ կը թառամին ու կը թափին։ Հայ կինը միայն երբ իր գոյութիւնը պահպանելու համար ստիպուի, այն ատեն ծառայութեան կը մտնէ։ Ի մասնաւորի եղբօր և քրոջ յարաբերութիւնները կը յայտնուին այս հետեւեալ մաղթանքին մէջ, որ շատ սովորական է՝ «Աստուած պահպանէ քո եղբայրը»։ Քոյրը՝ իր ամուսնէն աւելի մեծ կարեւորութիւն կուտայ իր եղբօր։ Այս դրութեամբ երկրին մէջ ամուսնանալու ատեն օժիտ չի խնդրուիր։ Շատ անգամ ծնողք իրենց զաւակները իրարու կը նշանեն «օրորոցի նշանով» մը, այսինքն օրորոցները մատնացոյց ընելով։ Տնարարութեան մէջ մի միայն իշխան՝ կինն է, և տան մէջ ամէնքն իրեն կը հնազանդին։

Հայ կինը մեծ յառաջդիմութիւններ ըրաւ Կովկաս։ Դպրոցներ հաստատուեցան, համալսարանները յաճախելու հրաման տրուեցաւ, հայերէն լրագիրներ և միանգամայն թատրոն մը հիմնուեցան։ Ամէն մտաւոր աշխատութեանց մասնակից է հայ կինը։ Թէպէտ հայ կինը թող կուտայ որ այր մարդը ամէն սկզբնաւորութիւն ընէ, բայց այրը շուտով մասնակցութեան հրաւէր կը կարդայ և չի կրնար ըսել «մինչեւ հոս և ոչ աւելի առաջ»։ Հայ կինը երբեք այլերու սրախօսութեանց նիւթ չի կրնար ըլլալ։ Միւնխէնի «Fliegende Blatter» երգիծաբանական թերթը հայոց համար չի կրնար հրատարակուիլ։

Թէպէտ հայ կինը այսչափ հրապարակի հետ շփման մէջ է, սակայն տանը կը հոգայ և կը խնամէ։ Բայց որչափ կրթեալ ըլլայ կինը, նոյնչափ աւելի յարգ կ՚ունենայ իբր տանտիկին։ Որչափ աւելի կրթութիւն, նոյնչափ աւելի սէր, որչափ մարդաճանաչութիւն և փորձառութիւն, նոյնչափ ամէն բանի խելամտութիւն կ՚ունենայ կինը։ «Հասկընալ՝ ներել ըսել է։» Միայն սահմանափակ և անձկամիտ կանայք շատ քիչ կը ներեն։

«Այս յարաբերութիւններէն կը ծագի, կը շարունակէր հայ բժշկուհին, Կրիլով ռուս բանաստեղծին՝ իր մէկ առակին մէջ նկարագրածը։ Անգամ մը մարդ մը ուզեց իր կառքին լծել կարապ մը, խեցգետին մը և ձուկ մը, բայց կարապը թռչելու սկսաւ, խեցգետինը դէպի ետ կը քաշէր կառքը, և ձուկը ծով կը վազէր։ Ինչ օգուտ, կը գոչէր Օրիորդ Բեգլարեան, եթէ այրը կարապ մըն է, կինը խեցգետին, և աղջիկը—ձուկ մը։ Հայ կնոջ զարգացումը շատ յառաջացած է։ 1880էն ի վեր հայ աղջիկներ և կիներ օտար բարձրագոյն դպրոցներն ալ կը յաճախեն։ Հիմայ 8 հայ օրիորդներ կ՚ուսանին Ժնեւ, և 2 հատ Պերն։ Բայց հայ կիներ չեն ուզեր՝ արծաթ շահելու, ընտանիքի պարտաւորութիւններէն հրաժարելու համար, ո՛չ, այլ իրենց ցաւագար քոյրերուն օգնելու համար. և փա՛ռք Աստուծոյ, Եւրոպայի պէս՝ հեռագրատանց, հեռաձայնատանց, պանդոկներու... մէջ ծառայելու հարկաւորութիւն չունին. վասն զի արանց և կանանց համեմատութիւնը ճշդիւ պահուելով, ամէնն ալ կ՚ամուսնանան։ Ամէն կին բարոյական պարտաւորութիւն ունի օգնութեան հասնելու քրոջը։ Ես հոս կոչում կ՚ընէր օրիորդը երջանիկ կանանց, որ ձեռք կարկառեն իրենց դժբախտ քոյրերուն վիճակը բարւոքելու, վասն զի ամուսնին վայելած երջանկութիւնը կիսակատար երջանկութիւն մըն է։ «Այս է բժիշկ կանանց պարտքը, ազատել կիները արբշռութենէ և թանձրակեցութենէ»։

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն և վերջ)

Չորս տարի առաջ Ուաշինկթընի մէջ մարդ մը կը բնակէր, որ միայն կէս լեարդով կապրէր։ Այս գործարանին թմրածութեան պատճառաւ մելամաղձութեան ցաւերով տանջուող անձինք անտարակոյս կը խորհին թէ առանց այդ գործարանին չեն կրնար ապրիլ։ Բայց հետաքրքրական իրողութիւն է որ մարդ քաջառողջ ապրի միայն կէս լեարդով։ Ցիշեալ անձը նաւաստի էր, շատ ուղեւորութիւններ կատարած էր արեւելեան հեռաւոր ջուրերուն վրայ և նաւաստիներուն մէջ ծանօթ էր «Այրեցած Գօտիի լեարդ ունեցող» անունով. քամաքին վրայ այս ախտը երբեմն կանուանէր «եփուած լեարդ» կամ «դեղին դալուկ»։ Տաք երկրի մէջ այս ախտով բռնուող նաւաստի մը երբ Հիւսիսային Լայնութիւն կերթայ, պիտի գտնէ որ իր լեարդը պնդացած է այնպէս որ զանգուած մը մոխ ձեւն առած կերեւի իր կուշտը։ Վերոյիշեալ հիւանդին վրայ վիրաբուժական գործողութիւն կատարեց Նափոլցի բժիշկ մը հարաւային Իտալիոյ մէջ ուր լեարդի հիւանդութիւններ շատ կը պատահին։ Ախտաժէտին վիճակը շատ յուսահատական էր. բժիշկը կտրեց հանեց պնդացած կամ եփուած մասը լեարդին որ երկար ժամանակէ հետէ չէր կատարեր իր բնական պաշտօնները և եղած էր մեռեալ անդամ մը, նման չորցած բողբոջի կամ անդամալոյծ կողմի։ Լեարդին հիւանդացած ծայրը դուրս քաշուեցաւ որչափ որ կերեւէր, և անպիտան եղած մասը կամ անոր մեծ մասը կտրուեցաւ հանուեցաւ։ Մնացած մասին դարման տարուեցաւ արիւնհոսութիւնը արգիլելու համար, և ապա իր յատուկ տեղը դրուեցաւ։ Ըսուած է թէ հազիւ երբեք հինգ վեց այսօրինակ հիւանդութեանց վրայ այսպիսի խիզախ գործողութիւն կատարուած է։

Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան մէկ քաղաքէն մարդ մը Նիւ Եորք գնաց դարմանուիլ իր սաստիկ մէջքի ցաւին և չափազանց արիւնոտութեանց համար։ Շատ դեղեր ըրած էր, զոր օրինակ խիւս (լափա) դնել, օծանելիքներ քսել, և ներքին դեղեր։ Զայն քննող վիրաբոյժն ըսաւ թէ մարդուն չարչարանքին պատճառն էր «տարուբերող երիկամունք,» այսինքն մարդուն երիկամունքը փրթած էր տեղւոյն որուն փակած կ՚ըլլայ մետասաներորդ և երկոտասաներորդ կողերուն մօտերը. նաեւ կարծիք յայտնեց թէ թարախոտած ուռոյց կայ երիկամունքին կեդրոնը։ Վիրաբուժական գործողութիւն կատարուելով տեսնուեցաւ որ վիրաբոյժին կարծիքը շիտակ էր։ Նա գտաւ տարուբերող, ընդարձակ և հիւանդոտ երիկամունք, զոր ամբողջովին հանեց զանակով, և հիւանդը հիմա կ՚ապրի, և քաջառողջ է. թէպէտ մէկ երիկամունքով։

Իբր երեք տարի առաջ Նիւ Եորք հիւանդանոցի մը մէջ մէկ ամիս պակաս տարու մանուկ մը ծնաւ, անոր թուշերը մէկ ականջէն միւսը միացած էին իրարու. ճերմակ մորթով և մսով։ Վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարուեցաւ, որուն արդիւնքն եղաւ բերանի մը երեւան գալը։ Վէրքը կարուելէն առաջ տախտակ բամպակ խցաններ (Պլէօթէ) դրուեցան ծնօտի ոսկորներուն մէջտեղ, որպէս զի միան իրար գալէն արգիլուէր, և տախտակ բամպակ դրուեցաւ այն տեղը ուր շրթունքներ պիտի գային երեւան, այնպէս որ դուրս ցցուէին բնականաբար. Բերանը բաց պահուեցաւ խցաններուն միջոցաւ. վէրքը կարուեցաւ երիզներով և բուժուեցաւ քանի մը օրէն. բերանը ինքնին ձեւակերպուեցաւ, և երեւոյթով բոլորովին բնական։

Ոսկոր պատուաստելու և մորթ փակցնելու շատ մը շահեկան և հետաքրքրաշարժ օրինակներ կրնային յառաջ բերուիլ։ Քանսաս Սիթիէն մարդ մը արկածով ինկաւ օճառի կաթսայի մը մէջ, ուր եռացող օճառը տասներեք մատնաչափ խորութիւն ունէր։ Երկու սրունքներուն ալ մորթերը գրեթէ բոլորովին ելան։ Վէրքերուն դարմանուելէն ետքը պատուաստելու գործողութիւնն սկսաւ, պատուաստելու մորթերը գրեթէ ամէնն ալ առնուեցան բազուկներէն և սրունքներէն ոչ նուազ քան հարիւր վաթսուն անձանց որք այս կերպով յօժարամիտ օգնեցին իրենց խեղճ ընկերին։ Այդ առնուած մորթի կտորները միջին հաշուով ջուրի կաթիլի մեծութիւն ունէին։ Մարդուն մնացած սրունքներուն վրայ իրարմէ իբր մէկ ութերորդ մատնաչափ հեռի կը դրուէին։ Ամէն մորթի կտոր մէկ վեցտասաներորդ մատնաչափ կ՚աճի իր ամէն կողմէն։ Որչափ իրարու վրայ չելլեն անոնք, այնչափ մը իրարմէ հեռի կը դրուէին որ յետոյ ճիշդ իրարու գպչէին։ Եթէ առաջ աւելի իրարու մօտ դրուէին, անհարթ մակերես մը կը ձեւացնէին և սպիներ կը թողէին։ Այս առթիւ յերեւան եկած հետաքրքրական գիւտ մը աս եղաւ որ երբ սեւամորթի մը մորթը սպիտակամորթի մը մարմնոյն վրայ պատուաստուի, կը կորսնցնէ իր գոյնը և ճերմակի կը փոխուի։ Կ՚ըսուի թէ այդ նոյն բանը չպատահիր սեւ մորթի վրայ պատուաստուած ճերմակ մորթի մը։ Կ՚երեւի թէ փակցուելու մորթը չփակչիր մարդուս սրունքին մասնաւոր մէկ կէտին վրայ։ Անգամ մը փորձի համար սեւամորթէ հանուած մորթ մը փակցուեցաւ սպիտակամորթ հիւանդի մը վրայ, և ահա հինգ ժամ ետքը հիւանդին մորթին հաւասար ճերմակ գոյնի փոխուեցաւ։

Դեռ օգոստոս ամսուն վերջերը ամերիկեան թերթերը գրեցին Ֆիլատելֆիա գտնուող տղու մը վրայ որուն ոլորքի ոսկորը փտած էր։ Փտած ոսկորը հանուելով՝ տեղը ոչխարի սրունքի ոսկոր դրուեցաւ. ոսկորը ծածկող թաղանթը պահելու համար մասնաւոր աշխատութիւն տրուեցաւ։ Առաջին անգամն էր որ այսպիսի գործողութիւն մը կը կատարուէր։ Արդ ոսկորի պատուաստումը կատարուած է աս սկզբունքին վրայ թէ, ներմուծելի օտար ոսկորը նախ պէտք է փոշիացնել և ազատել զայն իր կիրէն և կաւիճէն։ Վերջին տեղեկութեանց նայելով՝ տղան աղէկնալու վրայ էր և, եթէ գործողութիւնը բոլորովին յաջողի, պիտի հաստատուի թէ առաջնէն հանուած ոսկորի կտորը պէտք է ամբողջութեամբը իր նախնական վիճակին մէջ դրուի։

Քանի մը վիրաբուժական գործողութիւններ տարօրինակ հոգեբանական մասնաւոր յատկութիւններ յերեւան բերած են։ Պրուքլինցի քսանեւեօթը տարեկան առմարակալ մը մինչ գործէն տուն կը դառնար, աւազակներէ յարձակում կրեց և գանկոսկրին վրայ կոտրուածքներ յառաջ գալէ ետեւ ազատուեցաւ։ Սովորական դարմաններն ընդունելով բուժուեցաւ թէ բժշկուեցաւ, բայց փոխուեցաւ տարբեր մարդ մը եղաւ նա։

Չէր կրնար շիտակ խօսիլ, և կորսնցուցած էր իր յիշողութիւնը և տրամաբանելու կարողութիւնը։ Անկարող մարդ մը եղաւ իր նորահասակ կինը զբաղմունքի կ՚երթար և կը դրկէր տասնըմէկ ժամ ընդարձակ հաստատութեան մը մէջ, ուր վարպետի պաշտօն կը վարէր։ Միշտ իբրեւ այրի կը նկատուէր։ Անգամ մը իր դժբախտութեան պատմութիւնն ըրաւ յաճախորդներէն մէկուն որ կը թուէր թէ մասնաւոր հետաքրքրութիւն մը ունէր անոր վիճակին նկատմամբ։ Ցաճախորդը ուղղեց մասնագէտ վիրաբոյժի մը ներկայացուց զինք, յուսալով թէ կարող պիտի ըլլար դարմանել տալ կնոջ ամուսինը։ Վիրաբոյժը անոր ուղեղէն ոսկորի բեկոր մը հանեց, և ահա անմիջապէս հիւանդը նորէն տէր եղաւ իր խօսելու և տրամաբանելու կարողութեանց։ Բայց նախորդ տասնըմէկ տարիները երբեք չէր յիշեր։ Փոխուեցաւ նաեւ իր ամբողջ նկարագիրը։ Առաջ մեղմ և զուարթ բնութեան տէր էր, հիմա եղաւ տխուր, գերագրգիռ, և բարկասիրտ։ Չէր ուզեր շարունակ աշխատիլ, կնոջմէն առաւ կը դրանար, և կ՚ըսէր թէ պէտք է որ կինը զինք նայի։ Կինը ստիպուեցաւ բաժանուիլ անկէ։ Մարդը որ միշտ բարոյականի և լուրջ բնութեան տէր էր, եղաւ արբեցող մը, իր ծանօթներէն մին ածելիով վիրաւորեց գինովութեան ատեն կռիւի մը մէջ և փախաւ քաղաքէն, և ի վերջոյ մեռաւ հանրային հաստատութեան մը մէջ Ամերիկայի արեւմտեան կողմը։ Բաւ գտնուած է թէ այս մարդուն նկարագրի փոփոխութիւնը կրնայ յառաջ եկած ըլլալ վիրաբուժական գործողութենէն։ Արդ, եթէ բարի մարդ մը կարելի է չար ընել, ինչո՞ւ կարելի չըլլայ չար մարդ մը բարի ընել վիրաբուժական գործողութիւնով։

Կը տեղեկագրուի թէ վիրաբուժական գործողութիւնով դիւրագրգիռ և ցասկոտ մարդ մը խոհեմ և հանդարտաբարոյ անձ մը եղած է. Երկրագործ մը որ փորձած էր զարնել իր կինը, ձերբակալուելով գժանոց զրկուեցաւ, և յետոյ մեծ դիւրագրգռութիւն ցուցուց, և վերջապէս խելագարեցաւ։ Մասնագէտ վիրաբոյժ մը գտաւ որ մարդը գանկոսկրին վրայ կոտրուածք մը ունէր որ գոցուած չէր ոսկորներուն միացմամբ։ Վիրաբոյժը բաւական քանակութեամբ տոտաւորեալ հիւթ գտաւ և դուրս հանեց զանիկէն։ Հիւանդը վերստացաւ իր խելքը, քաջառողջ մարդ մը եղաւ եւ, որ ամենէն նշանաւոր բանն է, խոհեմ անձ մը։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Նոյմ. 29/11 Դեկտ. 1895

Անուանակ. եւ Վճարեալ		Թուականը	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ
100		1851	Թնս. Սէրի A 1 %	59 20
100			» » B	33 10
100			» » C	21 80
100			» » D գոցուած	21 09
400			բացուած	21 05
100			միջօրէ	21 17
100		1870	Ռում. Եկթ. գոցուած	99 —
Ֆր. 500			բացուած	99 —
			միջօրէ	99 —
Անվ.	Վճր.			
20	10	1890	Օսմանեան 4 %	— —
22	11	1869	Թրք. Ժխն. Ող.	9 30
10	5	1872	Սոս. Ող. տր Շ. Լ. Գ.	5 37
140	140	1878	Լաւրիումի	45 —
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5 %	605 —
500	500		Երկաթուղիք (Գրթ.	355 —
20		1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5 %	9 10
500	500		(Գրթ.	493 —
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	17 —
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկալէթ 5 %	— —
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգրն. Ընկ.	5 85
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքօս	450 —

ՓՈԽԱՆՑ (Թրիմ) ՕՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 ձուար	—	—
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	—
Ոսկոյ	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսի)	1	32½

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	20
Փարիզ »	Ֆր.	22	35
Վիէննա 3 օրուան	Ֆիոր.	10	87½
Պերլին չէք	Մարք.	18	45
ՓՈԽԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ			
3 օրուան համար 25 ձուար	Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար	»	5	50
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՑ			
Անգլ. ոսկի	Օ. Ո. 100 ղրշ.-էն	110	03
20 Ֆրանքնոց		87	18
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107	20
Բեշլիկ		51	10
Ռուսաց Իմբերիալ		8	48
Մէճիտիէ		186	15
Մանր արծաթ		108	—
Մէճիտլիք		99	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի		6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 10 Դեկտ.			
Քոնսոլիտ Դաւ. B Կնիկ.	Ֆր.	— —	—
» » C »	»	— —	—
D (Բացուած	»	— —	—
(Գոցուած	»	19	45
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	101	—
Թրքօպլիկ	»	445	—
[illegible]	»	472	—
[illegible]	»	395	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	418	75
Պանք Օթոման (անուանակն.)	»	542	50
Ռանթ Ֆրանսական 3 %	»	101	55
» » 3½ %	»	— —	—
» Իտալական	»	86	95
Քրէտի Լիոնէ	»	— —	—
Քրէտի Ֆոնսիէ	»	— —	—
Քոնդուար տ՚Էսքոնթ	»	— —	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	— —	—
Եգիպտական Միացեալ	»	512	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	215
ՎԻԷՆՆԱ 10 Դեկտ.			
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆիորին	32	50
Օսմ. Ռէժի	»	187	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես		120	90
» Փարիզի »		— —	—
ԼՈՆՏՈՆ 10 Դեկտ.			
Քոնսոլիտ Օսմանեան A	Ա. Թ.	59	—
» » B	»	26	—
» » C	»	— —	—
D (Բացուած	»	— —	—
(Գոցուած	»	18	87
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4 % (Երաշխաւորեալ.		— —	—
» » 1894 3½ % (Եգպ. Հրկ.ով		— —	—
Պանք Օթոման (վճարեալ)	»	11	87
Այտընի Երկաթուղի	»	11	50
Միացեալ Եգիպտական	»	101	25
Առանձնաշնորհեալ »	»	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտ	»	105	75
Պուլկար. Փոխառ. 6 %	»	85	—
» » Նոր 6 %	»	— —	—
Ռանթ Հելլենական 5 % 1881	»	29	50
» » 5 % 1884	»	29	50
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս		25	375
ՊԵՐԼԻՆ 10 Դեկտ.			
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի	Մարք	— —	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	— —	—
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Գրթղթ.	»	— —	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս		— —	—
» Փարիզի » 3 ամիս		— —	—
Մաքեդոնիոյ Երկաթուղի		— —	—

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՆՑ

Գնելու արժեթղթերուն պայմանները յաճախորդներուն տրամադրութեան տակն են.

Ա. ՖԱՐՐԱ, Քամպիոն մէյտանը, Կ. Պոլիս։ 429

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըհինգ տարեկան և տասնըհինգ տարեկան, բժիշկներուն կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, անարիւնութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար։ Դիմել Օրթագիւղ՝ հանգուցեալ Մուսթաֆա Ցակոր աղայի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն դէմ։ 261

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ ՓԱՐԻԶԻ ՖԱԿՈՒԼԹԷՅԻ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1858)

Նորաձեւ գործիքի մը միջոցաւ ամենեւին ցաւ չտալով ակռաները, մէկ անգամէն ճայթկինապէս կը լեցնեն, ցաւոտ դիմեր եւ բուժուած վերաշաղկապուած նուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, (ըստ տարիքի), ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ «Միութիւն» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ ծծմբացուցիչ դեղերու, եւ նորաձեւ արդիւնքներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Խանիկի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջալաբճեանց դէմը)։
Գաղղիացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խբխայի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ վկայականները կրնան օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր կ՚ընդունին Բերայի գործատեղիին։ 410

ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ԱՅՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Վկայեալ 1883

սեւ, ճերմակ, գոյն եւ բաց երանգներով, վերջին նորաձեւութիւններէն գործնական եւ փայլուն տարազներու, պատուոյ եւ ուղեւորութեան զգեստներու համար։ Ֆանէլա. Կերպաս սուգի համար եւ պարազգեստի համար։ Ալբակ, Թիֆթիք։ Կերպասէ շրջազգեստներու համար վաճառատան կողմէ ուղղակի բնակարան կը ղրկուին.

ԷՕԹԻՆԿԵՐԷՒԸՆԿ, ԶՈՒՐԻԽ (ԶՈՒԻՑԵՐ)
ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՁՐԻ
Նմուշներու մեծ եւ գեղեցիկ հաւաքածոյներ կը ղրկուին ճամբու ծախքը վճարուելով։ 144

VIN DE SIROP DE DUSART

Հիներէ կը պաշտէին կրակը։ Վասնզի բոցն իրենց համար կեանքի անձնաւորումն էր. Նորերն, որք ցնորքներու տեղ իրականութիւն դրած են, գիտեն թէ մեր կազմը չկրնար գոյութիւն ունենալ առանց ֆօսֆատ տը չօի, որուն նուազումը մեր առողջութիւնը կ՚այլայլէ։ Գ. Տիւզար այս գաղափարն ընդհանրացնելու և անոր գործադրութիւնն իրականացնելու արժանիքն ունեցաւ, լագթօֆօսֆադ տը չօն հնարելով։ Այս է յաջողութեան պատճառը Տիւզարի գինիին ու օշարակին, որուն միջոցաւ բժիշկներն ամէն օր ուժեր տեղը կը բերեն, ախորժակ ու գլխաւոր գործարանները կը կանոնաւորեն։

SIROP VIAL

Բէւլրէ քինինին դեղահատները՝ գլխու ցաւերուն, տենդի և կարաձութեան դէմ որք կալբէն և ինֆլուէնցայէն առաջ երեւան կուգան. Վիալի ֆենիքացեալ օշարակն՝ եթէ հիւանդութիւնը ցնցղատապի դառնայ. ասոնք են ամենէն աւելի գնահատուած դեղերը բժիշկներուն կողմէ, վասնզի յաղթելու է հիւանդութեան և խոտաջուրերով ու ամոքիչ դեղերով չցաւտանալ։

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
[illegible]
Է. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

32 Վայվոտա փողոց, Օսմ. Պանքային դէմ։ 32
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարման դիւրութիւն

Ապսպրանքները առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880
Կ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Յ. ԽՈՒՐՇՈՒՏԵԱՆ
MARQUE DEPOSÉE
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ճէլալ Պէյ Խան թիւ 10
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Օսմանեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ
ՉԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում
Ընտրանքի, չափի եւ գինի մասին
կատարեալ ուղղամտութիւն
Զգուշանալ մեր մարքային
Կեղծերէն

ՍԻՐՏԻ ՄՕՐԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 Յունիս 1895
Պարոնայք Սքոթ & Պօուն,
Երկու տարիէ ի վեր գործածեր եմ ձեր Սքոթի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունենալով մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ,
Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող գործածութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՏՈՔՏՈՐ ԱԼԱՉԱՎԵՐՏԻ իր բնակութիւնը հաստատած է Ենի Գափու Եալը փողոց Թիւ 49, ուր ամէն օր կէս օրէն ետքը հիւանդ կ՚ընդունի, ուրբաթ կէս օրէն ետքը ձրի։ Բաց ի կիրակիէ և ուրբաթէ, ամէն օր մինչեւ կէս օր կը գտնուի Պահչէ Գափու Մերճանճեան էֆ.ի դեղարանին։ Աղքատները միշտ ձրի կը խնամուին։ Մասնաւոր խնամք ներքին և կանանց հիւանդութեանց։ 15—20

ԻԼԱՆ ՏԱԳԸ ՍԻԼԱՄԻԵՐԻ

Ցերգաստ մէվագրինտէ պուլունան Գարաֆէրիէյէքի Ծիւնուար Ճէնապը Միւլքիէքանէնին խարէկնէ միւգթագի օլուպ մահալլինտէ մէվգի մինագասատա վագ իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ պուլունան էրզագըն Թէնդիլը Ֆիյաթ իլէ իթասրնա պուրաճճա Թալիպի օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթ ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 15 1—3

Գուսալը Շէրիֆտէ պուլունան վէ հասըլէնճագ պուլունմըրրըլաճագ օլան Ծիւնուար Ճէնապը Միւլքիքանէնին 311 սէնէսի քանունը էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք իտարէլէրինէ մուգթագի օլուպ մահալլինէ մէվգի մինագասատա վագ օլունան էրզագըն իթասրնա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթ ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 16 1—3

Մարաշ վէ Զէյթուն մէվգիլէրինտէ պուլունան վէ հասըլէնճագ պուլունմըրրըլաճագ օլան Ծիւնուար Ճէնապը Միւլքիքանէնին 311 սէնէսի քանունը էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք իտարէլէրինէ միւգթագի օլուպ մահալլինտէ մէվգի մինագասատա վագ օլունան բիրինճի իթասրնա պուրաճճա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթ ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 17 1—3

Պէչինճի օրտուի հիւմայունի տայիրէսի տախիլինտէ քէային էզգիր, Բուձ Գալա վէ Պիրէճիք, Ուրֆա մէվգիլէրինտէ պուլունան վէ հասըլէնճագ պուլունմըրրըլաճագ օլան Ծիւնուար Ճէնապը Միւլքիքանէնին 311 սէնէսի քանունը էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք իտարէլէրինէ միւգթագի օլուպ մահալլինտէ մէվգի մինագասատա վագ օլունան էրզագըն իթասրնա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթ ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 18 1—3

Շամը Շէրիֆտէ պուլունան Ծիւնուար Ճէնապը միւլքիքանէ իտարէսի իչուն մուգթագի օլուպ մահալլինտէ մէվգի մինագասայա վագ օլունան բիրինճի սէնէի ճէտիտէ մահսուլատընտան օլմագ վէ էսմանը անպարտան ալընմագ մէզպութա միւնճիրինտէ իքինճի մահալլինտէ հուլուլընա գատար սիմ Մէճիտի 19 զրշ. հիսապըլէ իթա օլունմագ շարթլարը վէ հէրանիմ սայիրէսի իլէ պէյլէր գրինէյի հէտիրի 60 փարասա մահալլի Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թէնդիլը Ֆիյաթ իլէ իթասըն Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 12 2—3

Սէլանիք միւզթէմէլաթընտան Կէօկիլիւ, Սթրումճա, Գարաֆիրիէ, վէ Վօտինա վէ Նէվրէքօփ մէվգիլէրինտէ պուլունան Ծիւնուար Ճէնապը միւլքիքանէնին սէնէի հալիէ քանունը էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն իտարէլէրինէ մուգթագի օլուպ մէվգիլէ պէ մէվգի Թահթը մինագասայա ալընան էրզագըն իթասրնա պուրաճճա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 13 2—3

Գարաֆիրիէ մէվգիինտէ քեառին Ծիւնուար Ճէնապը միւլքիքանէնին սէնէի հալիէ քանունը էվվէլի իպթիտասընտան սէնէի ամիյէ Թէշրինի սանիսի նիհայէթինէ գատար իտարէլէրինէ մուգթագի օլուպ մահալլինտէ մէվգի մինագասայա վագ օլունան վէ Թալիպի էօհտէսինտէ պուլունան էրզագըն պուրաճճա Թէնդիլը Ֆիյաթ իլէ իթասրնա Թալիպ օլանլարըն ճինս վէ ֆիյաթլարընը անլամագ իւզրէ մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ույմումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 14 2—3

ՄԱԶ ԹԱՓԵԼՈՒ ՋՈՒՐ

ԼԱՏՈՒՊԱԼԻ հռչակի Բուսման նորագիւտ եւ պարզ անվնաս հեղուկ մըն է, որ 1-2 վայրկենի մէջ մարմնոյ վրայի անհաճոյ եւ աւելորդ մազերը եւ աղուամազերը (այվա թիւյիւ) կը ջնջէ արմատէն եւ կը թափէ, առանց երբեք այրելու եւ մորթին վնասելու։ Սոյն հեղուկին ազդեցութիւնը միայն մազերու վրայ ըլլալով, ժամերով մարմնոյ վրայ մնալու ըլլայ բնաւ չ՚այրեր։ Մեծ համբաւ ստացած է Պոլսոյ մէջ, որ մեծ մասամբ շնորհիւ սոյն հեղուկին մինչեւ ցարդ գործածուած մունետոր եւ քարերու պաղաղրութեանց վնասակարէն փրկուած է։ Գործածելի տան եւ բաղնիքի մէջ։ Պաշտօնապէս քննուած է եւ արտօնուած գտնուած է։

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՎՆԱՍՈՒԹԻՒՆ
Շիշը 12 ղրուշի կը ծախուի։

«ՆԻՒԲՕԺԷՆ ԲԱՂԿԱՊԷՆ»
ՆՈՐԱԳԻՒՏ ԵՒ ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ
(ԲՆԱԿԱՆ ՍԵՒ, ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԵՒ ԴԵՂԻՆ)

Ֆրանսական եւ գիտական արտադրութեանց վերջին արդիւնքն եւ անմնան ներածութիւններէ եղող վերոյիշեալ մազի ջուրը հաշւով վերջինս է, որ միայն առաջին գործածութեամբ եւ առանց դժուարութեան երիտասարդութեան ատենին պէս 8-10 վայրկենի մէջ ամենաբնական գոյն մը եւ փայլ մը կուտայ մազերու, մօրուքի եւ պեխերու, միանգամայն զանոնք զօրացնելով եւ աճեցնելով։ Ցառաջ բերած գոյնը այն աստիճան բնական է որ ամենէն ուշադիր նայուածքը չի կրնար որոշել, եւ 6-7շաբաթ առանց աւրուելու կը դիմանայ եւ ուղղակի ծին չափ կրնայ լուացուիլ եւ լուացուելով մազերուն գոյնը կը հաստատուի եւ կը բնականանայ։ Մէկ անգամի փորձը պիտի համոզէ գործածողը սոյն ճշմարտութեան։ Կը ծախուի մեծ տուփը 25 եւ փոքրը 18 ղրուշ։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բերա Մեծ Փողոց Թունելոյ դէմ պանթէատան կից Թիւ 433 Իգիատրի վաճառատունը։ Կալաթիա Միւթեւէլլի փողոց Թիւ 16 Ս. Սիմոնօֆի վաճառատունը (մեծաքանակ)։ Նոյնպէս Կալաթիա Ծանմանիօ խանի տակ Մահմուտեան Թիւ 3, 0 վրյ տր Ֆրանս վաճառատունը։ Պահճէ Գափու կամուրջի գլուխ, Բիւլուրեան եւ Իբի Գարուլու (Էէնի Ճամի) դեղարանները, եւ հոն Մարքի դէմ № 41 Անգլիական վաճառատունը, եւ բոլոր ուրիշ մեծ դեղարանները. նոյնպէս Փօլիս Ֆինդքեան խանի դէմ Աստուածատուրեանի դեղավաճառանոցը, եւ Գատը գիւղ Էքրարիֆի վրայ Ճաքարեանի դեղարանը։ 339
51—70

ՌՕՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթք	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարծ է մօտ	90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՕՒԳԷՐ
Պոլիս Չէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Բանկչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 52

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

«ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ եւ համբաւաւոր վաճառականներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն որ չարդ. վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի կառուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ առաքելոցն, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ եւ ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ . ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ին 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵԱՆՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ . ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՊՈԼԻՍ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽԸ
ԵՒ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՊՈՂՈՏԱՆ

Նմանակին համաձայն, մեծ քանակութեամբ եւ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ բերուած են արանց եւ տղայոց համար։

ԱՆԳԼ. ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ

Ձիւնորական սպաներու եւ ոչ-զինուորականներու համար անգլիական անթափանցիկ վերարկուներ։

Ֆրանսացի սպայից յատուկ «ժաքօնէ» անթափանցիկ վերարկուներ։

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

NEVRALGIES ԳԼԽԱՑԱՒ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՑԱՒԱՌՈՒՄ, կանանց ՋՂԱՅՆՈՒԹԻՒՆ, եւ ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին առ նուազն մէկ ժամու մէջ

ՏՈՔԹ. ՔՐՕՆԻԷԻ
ՀԱԿԱՋՂԱՅԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՎ

Տուփը 3 ֆր. առաքման ծախս չիկայ։ Փարիզ Դեղ. Ռոպիքէ, 23, Մոնժ փողոց եւ ամէն լաւ դեղարաններու մէջ։ Կեդրոնատեղի Մէօիքի Ընկ. Կ. Պոլիս։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԷՀՓԱՐԷ

Բան մի գնէք առանց այցելելու Մէհփարէ վաճառատունը, ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԱՆՏԸՔՃԸԼԸՐ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 166, ՊԱՐՍՆԸԳԸԶԱՐՈՒԻՆ ԴԻՄԱՑ։

Եղանակիս համար նիւթերու առաջին մեծութեան երբէք վաճառատուն մը այսքան մեծ զոհողութիւններ յանձն չէ առած իր աժանութեան համբաւը պահելու համար որքան Մէհփարէ վաճառատունը։ Արդոյ հասարակութեան աւելի կատարեալ գաղափար մը տալու համար քանի մը նիւթերու գիները կը նշանակուին՝

		Ղրշ
1	Կտոր բուրդէ անդրավարտիք կէկէռ սիսդէմ	12 1/2
1	» » »	12 1/2
3	Ֆիլոտիքոս ֆանէլա գծաւոր կամ գորշ	12 1/2
3	Զոյգ գուլպա ճերմակ կամ գորշ բրդէ	12 1/2
6	» » բամպակէ գծաւոր կամ սեւ	12 1/2
2	» » անգլիական բրդէ	12 1/2
4	» » բամպակէ գծաւոր կամ սեւ	12 1/2
1	Կտոր ֆիշիւ զուտ բրդէ	12 1/2
1	» բրդէ [illegible]	12 1/2
1	» Երկն մարգու ճերմակ շապիկ կամ ֆանէլա [illegible]	12 1/2
3	Կտոր [illegible]	12 1/2
4	Զոյգ [illegible]	12 1/2
6	» » [illegible]	12 1/2
1	Կտոր [illegible] կամ կնոջ անդրավարտիք [illegible]	12 1/2
1	Կտոր [illegible] կնոջ [illegible]	12 1/2
12	» ճերմակ կամ գունաւոր թաշկինակ	12 1/2
6	» [illegible] կտաւէ եւ Թանձր	12 1/2
1	» գունաւոր կտաւէ սփռոց 6 հոգինոց	12 1/2
1	» ճերմակ սփռոց վեց հոգինոց	10
12	Բէյի անձեռոց	10
1	Լիդրա Օ տը Քոլոնիա Ժիլ Եղբարք	12 1/2
1	Տուփ բաւֆի մրոյ	12 1/2

Որսի բաճկոնակ զուտ բրդէ, կնոջ չարէզ բրդէ, ճարմանի մետաքսէ Թաշկինակ, փողկապ վերջին նորաձեւութիւն, ժամացոյց ամերիկեան դրութեամբ, անկողնի ծածկոց զուտ բրդէ ու մետաքսէ, եւ որիշ շատ նիւթեր։ Մէհփարէ վաճառատունը կը ծախէ անմրցելի համար անբաղդատելի վերարկուներ չափազանց աժան գիներով։

ԿՈՍՏԻԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԳԵՀՈՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՀԱՐ ՏԱՅԻՐ, ՈՒՇԹՈՒԼ ԽԱՆ, ԹԻՒ 7, ՍԹԱՄՊՕԼ

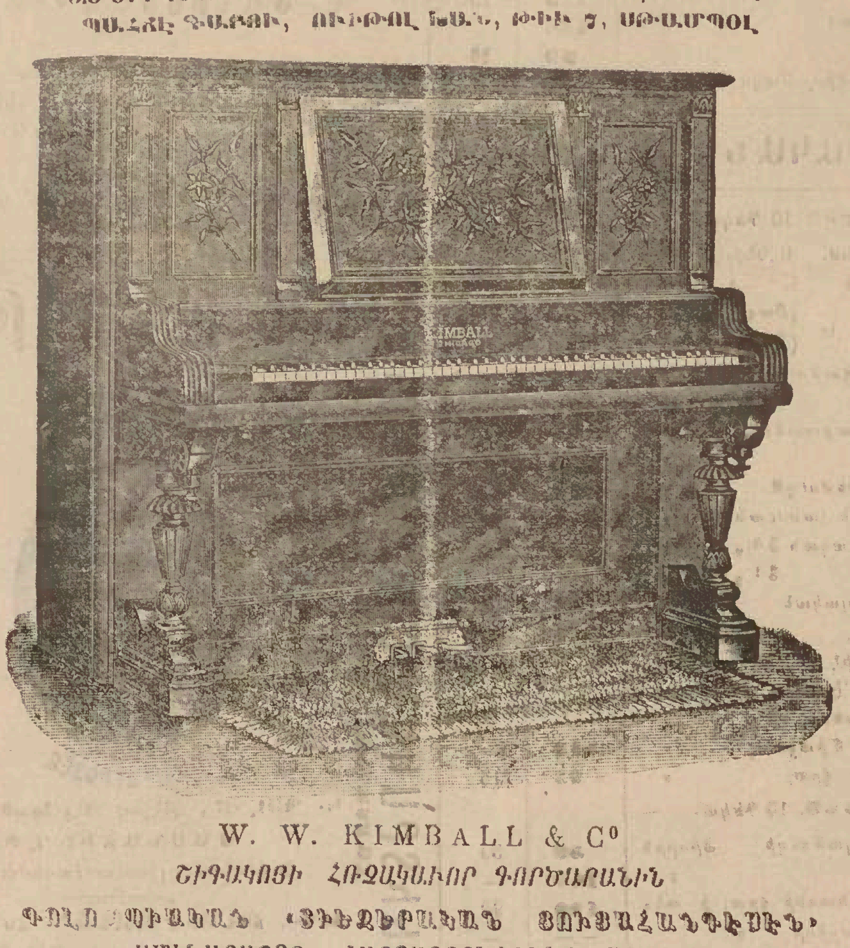

W. W. KIMBALL & Co
ՇԻԿԱԿՕՅԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԳՈՂՈՒՄՊԵԱՆ «ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ» ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՑԱԾ

ՁԱՅՆ.— ՔԱՂՑՐ ԵՒ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿ
ՇԻՆՈՒԱԾՔ.— ԽՈՒ ԵՒ ԶՕՐԱՒՈՐ

Ամերիկեան ապրանաց գերազանցութիւնն աշխարհածանօթ է արդէն. միայն թէ գներուն համեմատաբար բարձրութեան պատճառաւ դիւրամատչելի չեն համարուած այս երկրին մէջ։ Կոստիկեան եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ մասնաւոր համաձայնութեան մ'եկած են այս գործարանին հետ, Պոլսոյ, Եգիպտոսի, Պուլկարիոյ եւ բոլոր Արեւելքի մէջ այս ընտիր գործիները ծանօթացնելու համար, որով կարող են նոյն իսկ յԱմերիկա ծախուած գիներէն շատ աւելի աժան վաճառել զանոնք։

Արգոյ յաճախորդք, փոխանակ Եւրոպայի մեծածախս խանութները դիմելու, երբ մեր վաճառատունն այցելել հաճին, փորձով պիտի տեսնեն թէ հասարակ դաշնակի մը գնէն քիչ մը աւելի վճարելով, պիտի կարենան ունենալ այս պատուական Դաշնակներէն եւ Երգեհոններէն։

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԾԱԼԼՈՒՈՂ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՒՏ

Գոցուած վիճակի մէջ հայելաւոր սքանչելի դարանի մը ձեւն ունենալով, բացուած ատեն իր ամէն պէտքերովը կատարեալ եւ հանգստաւէտ անկողին մը կը ներկայացնէ։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕՏԻ ՕՐԸՆՐԸՆԿ)
ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ
Իփոփոսփիթ տը շօլ ե սուտով
Պատրաստեալ Մեսսրս ՍԳՕՏԻ Ե ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթւ ձկան հասմ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իփոփոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզաուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, եւ ամենէն փափուկ ստամոքսներն կը տանին զայն.

[illegible] դեղարաններու մէջ ամեն տեղ կը ծախուի [illegible] քով.

Գլխաւոր Պահեստ Կ. Պոլսոյ ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՊԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի գումար		10,028,000
Տարեկան հասոյթ		23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ եւ բնակութիւններ եւ սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով

894

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՒՐԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պէօյիւք—Եէնի [illegible] խան 12, 13, 14

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԳԱՏՐԱՍՏԵԱՆ [illegible]
ԵՒ ԱՄԵՆԱՍԵՒ ՄՈՒՐԻ

Վաճառանիշ

ԽՄՈՐԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՂ
SCHIFF, SRPEK & COMP.
VIENNE, I. LOTHRINGERSTRASSE, 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ R. et F. Heer Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԻՆ ՊՐԱՆՏԻ

Ժ. Ֆ. ՄԱԿՆԱՄԱՐԱ

ՔՕՆԵԱՔ
ՇԱՐԱՆԴ ՖՐԱՆՍԱ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

340

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ՄԵՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի եւ Թեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթեւեկ Սաուղամթընի հանդիպելով ի Հավր)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիայէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպ ի Պիրէոս, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպ ի Բալամադա, (փոխխակի Քաթաքոլօ) Տիրա, Սելանիկ, Տէտէ-Աղաճ, փոխխակի Քավալա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոխխակի Քավալա), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէանէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոս հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնըհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վաթի, Սամոս, փոխխակի Հռոդոս, Պէյրութ, Լառնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Թրիփօլի, նորէն Պէյրութ, Աղեքսանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէյրութ դէպ ի Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիայէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ ամեն տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիայէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

ՔՕ NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 27/9	Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 28/10	Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 29/11	Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 29/11	Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 30/12	Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 1/13	Աղեքսանդրիոյ սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Նոյ. 28/10 երկուշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող փոխանորդ Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպի Թրիփօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զատող ընթանալէն 263

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԵԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի եւ Պաթումի միջեւ շաբաթական երթեւեկութիւն

Մեծատարած շոգենաւը Պաթում պիտի մեկնի, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն եւ Տրապիզոն դէպ. 11ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Մէնձէլէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի մեկնի դեկտ. 17ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ապրանքի եւ արծաթ փոխադրութեան Նաւուղեւորի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԵԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 10

33

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ